ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1996 йил 29 март ЖУМА
№ 24 (5.696)
сотувда эркин нархда

ТАЪСИСЧИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ

«ХАЛҚИМИЗНИНГ ЙЎЛИ МУСТАҚИЛЛИК, ОЗОДЛИК ВА ТУБ ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДИР»

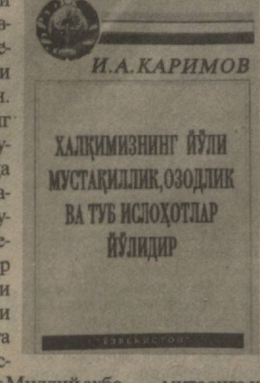

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон» нашриётида босмадан чиққан янги китоби шундай номланган. Китоб Президентимизнинг Хоразм вилояти халқ депутатлари кенгаши сессиясида сўзлаган нутқини, Ислом Каримовнинг Россия давлат Думаси Беловеж битимини бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилгани муносабати билан Россия Федерацияси Президенти Борис Ельцинга мактубини, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Миллий ахборот агентлиги — ЎзА мухбири билан суҳбатини, шунингдек бошқа материалларни ўз ичига олган.

Президент номига келган телеграммалар, мактублар, фуқароларнинг фикр ва мулоҳазалари китобнинг катта қисмини ташкил этади. Уларда Россия давлат Думаси қабул қилган асоссиз қарор ва собиқ иттифоқни қайта тиклашга уриниш қораланади, давлатимиз бошлиғи ўтказаётган ички ва ташқи сиёсат йўли маъқулланади, мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган туб ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар қўллаб-қувватланади.

Китоб Матбуот давлат қўмитасига қарашли Тошкент полиграфия комбинатида кўп нусхада босиб чиқарилди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ВЬЕТНАМГА РАСМИЙ ТАШРИФИ БОШЛАНДИ.

Ханой (ЎзА мухбири Амирқул Карим хабар қилади). 27 март куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Вьетнам Социалистик Республикасига расмий ташрифи бошланди.

28 март куни эрталаб Ханойдаги Президент саройи майдонида Ўзбекистон Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ва унинг рафиқасига Вьетнам Социалистик Республикаси Президенти Ле Дик Ан рафиқаси билан пешвоз чиқди. Ўзбекистон ва Вьетнам давлатлари мадҳиялари янгради. Президентлар фахрий қоровул сафи олдидан ўтдилар. Маросим ниҳоясида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Вьетнам Президенти Ле Дик Ан билан қисқа мулоқотда бўлди.

Сўнгра Президент саройининг бошқа залида Ўзбекистон ва Вьетнам расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокаралари бошланди. Ўзаро музокаралар ниҳоясида Ислом Каримов ва Ле Дик Ан Ўзбекистон Республикаси билан Вьетнам Социалистик Республикаси ўртасида давлатлараро муносабатлар асослари ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар. Шунингдек, ҳукуматлараро ва банклараро бир неча ҳужжатлар ҳам имзоланди.

Қисқа муддатли дам олишдан сўнг Ўзбекистон раҳбари Вьетнам ҳимояси учун жон фидо этган номаълум аскар қабрини зиёрат қилди. Вьетнам давлатининг атоқли арбобларидан бири Хо Ши Мин мақбараси пойига гулчамбар қўйди.

Куннинг иккинчи ярмида Ўзбекистон раҳбари Ислом Каримов Президент саройида ВСР Бош вазири Во Ван Кьет билан учрашди. Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Шу куни Ислом Каримов Вьетнам Компартияси Марказий Қўмитаси Бош Котиби До Миой билан ҳам мулоқотда бўлди.

Вьетнам Президенти Ўзбекистон Президенти шарафига қабул маросими уюштирди.

Ўзбекистон Президентининг ВСРга расмий ташрифи давом этмоқда.

(ЎзА).

Жарқўрғон туманидаги Т. Шабанов номли жамоа хўжалиги миришкорлари баҳорги экиш ишларига қизғин тайёргарлик кўрдилар. Мавжуд ерларнинг шўри ювилиб, ўғитлантирилди.

Хўжалик деҳқонлари куни кеча вилоятда биринчилар қатори чигит экишни бошлаб юбордилар.

— Заминга уруғлик жойлаштиришни саккиз кунда туғаллашни режалаштирганмиз, — дейди бригада бошлиғи Амир Холбоев. — Мавжуд 550 гектар майдонга бу йил «Наманган-77» ва «Термиз-31» пахта навларини экаяпмиз. Чунки ана шу навлар бизнинг еримизга мос ва серҳосил эканлигини ўтган йилги натижаларда кўрдик.

Жамоа далаларида шу кунларда ерга барака уруғи қадаш ишлари уюшқоқлик билан олиб борилмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Сеялкачи Озод Қоржовов чигитнинг бир маромда тушишини назорат қилмоқда. 2. Экиш пайти.

И. ХУЖАЕВ олган суратлар. (ЎзА).

Муносабат

«ЧИРОЙЛИ» ВАЪДАЛАРГА УЧМАЙМИЗ

Фикримизча Белорусь Президенти А.Г.Лукашенконинг чиқишлари МДҲга аъзо мамлакатларнинггина эмас, балки жуда кўп белоруссиялик фуқароларни ҳам хайрон қилиб қўйган бўлса керак. Бунчалар ташвиш билан гапириш, Россия атрофида бирлашмасак жуда қийин аҳволда қоламиз, қабилида фикр юритишга нима мажбур қилди экан. Халқимиз шу куннинг муҳим воқеаларини синчковлик билан кузатиб, коса тагида ним коса борлигини яхши англаб турибди. Аввало биз МДҲ давлатлари айрим раҳбарларининг бағоят масъулиятли масалаларда чуқур ўйламай шошқалоқлик, ховлиқмалик билан иш юритаётганликларидан таажжубдамиз. Сир эмас, улар ўзларини халқ учун, замона учун энг куюнчак кишилар қилиб кўрсатишга уринишаяпти. Ваҳоланки, ўша «халқ ғамхўрлари» ўз мамлакатларида тараққёт йўлини биздаги каби изчил амалга ошира олмай катта тўсиқларга, қийинчиликларга дуч келдилар. Ана энди дўппи тор келганида интеграция томон интилиб қолишди. Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг мухбири саволларига жавобида айрим мамлакат раҳбарларининг интеграция сари саъй-ҳаракатларини «буткул ночорлик белгисидир» дея жуда тўғри изоҳлади.

Жумлаи жаҳон шоҳид, Ўзбекистон ўзи танлаб олган йўлдан комил ишонч билан бориб, катта муваффақиятларга эришди ва эришмоқда. Ёш давлатнинг ўзига хос қийинчиликлари, муаммолари бўлиши табиий. Буни афкор омма тўғри идрок этаяпти. Кеча бир гуруҳ отахонлар билан дилдан суҳбатлашдим. Улар умр бўйи кўрмаган эзгуликларга сўнгги тўрт йилдан ортиқроқ вақт ичида мушарраф бўлаётганликларини мамнуният билан таъкидладилар. Президент фармони асосида меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш, кўп болали оилаларга қўшимча имтёзлар бериш, уй-жой қуриш, томорқа учун ер ажратиш каби ғамхўрликлар одамлар қаддини тиклаяпти.

— Нимасини айтасиз, — дея фикрини ифодалайди моҳир ғаллакор Амиржон Юсупов. — Етмиш йил ичида фақат пахтачилик билан шуғулланишга ундашди. Оддий бир тегирмон ёки мойжувоз қуришга ҳам рухсат беришмасди. Истиқлол туфайли хўжалигимизда тегирмон, шоли оқлаш цехи бунёд этилди. Аёлларимиз таклифи асосида тадбиркор кишилар бўш ётган катта бинони таъмирлаб, тикув цехига айлантирдилар. Натижада 30 киши муқим иш билан таъминланди. Ажойиб цехда хом суруп ҳамда дока ишлаб чиқарилаяпти. Уларга харидор жуда сероб. Яқинда сутни қайта ишлаш цехи ишга тушади. Таъкидлашларича, у ерда 5-6 хил маҳсулот тайёрланаркан.

Одамларнинг қувонганларича бор. Сўнгги йилларда хўжаликдаги жонкуяр кишиларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли этикдўзлик, радио-телевизор тузатиш устахоналари бунёд этилди. Консерва цехи ҳам тез суръатлар билан қурилаяпти.

Хўжалигимиз деҳқонлари, чорвадору қурувчиси мустақиллигимизга тазйиқ қилаётган, устомонлик билан эркинлигимизни қўлимиздан тортиб олишга ҳаракат қилаётган кимсаларга нисбатан ўзларининг қатъий сўзларини айтмоқдалар. Россия Давлат думасининг собиқ СССРни қайта тиклашга қаратилган асоссиз қарорини яклил қораламоқдалар. Ахир ўтмишга, зўравонлик мафкурасига қайтишни ким ҳам хоҳлайди. Жигаримизни сўнгги йўлга кузатиш учун қабристонга боришга, фотиҳага қўл очишга қўрқиб қолгандик-ку!... Шу азиз Ватан — жондан азиз ҳур Ўзбекистонимиз танлаган йўлига барча-барчамиз содиқмиз! Орамизда биронта бўлса-да, иккиланадиган ёки чиройли ваъдаларга учаётган кишилар йўқ. Қўлни-қўлга бериб кун сайин унумли, самарали меҳнат қилишга ҳаракат қилаяпмиз. Пахтачилик, ғаллачилик билан бирга каноп пояси етиштиришни ҳам кўпайтириш пайидамиз. Бу борада бой тажриба тўплаган омилкор, ташаббускор кишилар бизда талайгина, Холдибой Холмирзаев, Холмурод Рисбоев, 6 гектар ерни ижарага олиб, заминни яшнатдилар, Жонларини жабборга бериб ишлаб узоқдан бўлса-да, маҳаллий ўғит ташиб келтирдилар. Елиб-югуриб сара уруғ ҳам топишди. Натижада бултур гектаридан 220 центнердан каноп пояси олишга эришдилар. Бу шароитимиз учун юқори кўрсаткич саналади. Турғун Таниев бошлиқ бригада ҳам йил сайин кўплаб каноп етиштиришга эришмоқда.

Хўжаликда меҳнат фахрийлари, мутахассислар ёрдамида боғ барпо этилган эди. Уни бунёд этиш яхши, аммо гап ҳар бир мевали дарахтни сақлаб, меҳр билан парваришлаб гуллаб-яшнатишда. Кўпчилик саъй-ҳаракати бекор кетмади. Бултур ажойиб боғдан 40 тонна атрофида мева йиғиштириб олишга эришилди. Шунингдек, бир тонна пиёз уруғи етиштирдик. Бу ҳам яхшигина даромад берди. 6,5 гектарлик иссиқхонамиз бор. У ерда 120 киши ишламоқда. Ойнаванд дала йилига 500 тонна помидор ва бодринг етиштириб бераяпти. Шунинг ҳисобидан 8 миллион атрофида даромад олинмоқда.

Бу йил ғалладан ҳам яхши ҳосил олиш кутилмоқда. 1325 гектар ердаги буғдой майсалари барқ уриб ривожланаяпти. Амир Юсупов, Абдуқодир Эргашев каби тажрибали ғаллакорларнинг иш тажрибалари оммалаштирилганлиги мақсадга эришишда муҳим омил бўлаяпти.

Хўжалигимиз ўзини ўзи ҳамма керакли неъматлар билан тўла таъминлашга астойдил интилаётир. Зеро, бозор шароити аввало ўз кучингга, ўз имкониятингга суяниб иш кўришни тақазо этади. Шу фикрдан келиб чиқиб таъкидлайман: интеграция сари интилаётганлар шубҳасиз бировларнинг ҳисобидан муаммоларини ҳал этиш ниятини ҳам дилларига тугишган, Қудратли Россия барчани елкасига ўтқазиб, бало-қазолардан бир амаллаб олиб ўтади, деган фикрга суяниш хом хаёл. Чунки Россиянинг ташвишлари ўзига етиб ортади...

Абдулҳамид НУРМАТОВ,
Ўрта Чирчиқ туманидаги Беруний номли халқ корпорацияси раиси.

МАҚСАД — ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИГА МОС ИШ ЮРИТМОҚ

Юртбошимиз алоҳида таъкидлаганидек, қишлоқда туб ислоҳотлар ўтказиш Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг асосий омили ва манбаидир. Дарҳақиқат, давр ислоҳотларни янада чуқурлаштиришни тақозо этаётир.

Шу йил 25-27 март кунлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Мажлислар залида қишлоқ хўжалиги корхоналари раҳбарлари ва мутахассисларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унда тегишли вазирлик ҳамда давлат қўмиталари раҳбарлари, вилоят ҳокимлари муовинлари, туман ҳокимлари, агросервис уюшмалари раислари, хўжаликлар етакчилари, фермерлар, олимлар, мутахассислар иштирок этдилар.

Ўлкамизда азалдан яхши бир одат бор. Ҳар кўклам майсалар ниш уриб, дов-дарахт куртак ёзганда аҳли деҳқон, чорвадор йиғилишиб кенгашади. Ўтган йилларда йўл қўйилган хатоларни таҳлил этиб, қилинажак ишларни муҳокама этадилар. Саркорлар йўриғига, уста деҳқонлар маслаҳатига қулоқ тутадилар.

Алоҳида таъкидлаш жоиз, бу галги кенгаш семинар-ўқуви йўналишида ташкил этилди. Шу боис йиғин саволларга, фикр-мулоҳазаларга бой бўлди. Молия, банк, Олий хўжалик суди каби қишлоқ хўжалиги билан бевосита боғланган соҳаларнинг мутасаддилари, олимлар бозор муносабатларига ўтишда нималарга эътибор бериш лозимлиги ҳақида мухтасар сўзлаб, саволларга жавоб қайтаришди.

Ҳа, қишлоқ хўжалигида амалга оширилиши лозим бўлган тадбирлар талайгина. Семинар-ўқувни бошқарган Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р. Гиниятуллин анжуманни оча туриб шулар хусусида атрофлича тўхталди. Дарҳақиқат, жаҳон бозорида муносиб ўрнимизни топиш бош вазифа қилиб белгиланган экан, хўжалик юритишнинг қулай усулларига тезроқ ўтишимиз даркор.

Эҳтимол, пай тизимига ўтиш энг мақбул йўлдир. Бунинг учун сўзга чиққанлар айтганидек, пайчиликнинг ички тизимини пухта ишлаб чиқиш лозим. Бусиз, яъни иш услуби эскича давом этаверса, ўзгариш бўлмайди. Унинг моҳиятини биринчи навбатда туман ва хўжалик раҳбарлари теран англамоқлари зарур.

Даврнинг яна бир талаби — қишлоқ хўжалигидаги ортиқча ишчи кучларини бошқа соҳаларга жалб этишдир. Албатта бу вазифа қишлоқда иккита тегирмон, учта цех очиш билан битмайди. Гап 3-3,5 миллион нафар инсонга иш ўринлари яратиш ҳақида борар экан, вазифанинг нечоғли улкан экани аёнлашади.

Мустақил, келажаги порлоқ мамлакатимизда ҳар ким ўзига муносиб ҳунарига, касбига эга бўлмоғи, вақтида иш билан таъминланмоғи шарт. Ушандагина барча соҳа бирдек юксалади, қишлоқ хўжалигида етиштирилган маҳсулот таннархи қимматлашмайди. Буни ривожланган давлатлар тажрибаси кўрсатиб турибди.

Изласа, имкон топилади. Қишлоқ хўжалигидаги ортиқча ишчи кучини ўша жойнинг ўзида бошқа касбга тайёрламоқ жоиз. Иқтисодчилар таклиф этганидек, бунда тўрт асосий блокка амал қилиш зарур: молиявий ёрдам, хусусий корхоналарга моддий мадад, уларга солиқ белгилашда имтиёзлар ва ниҳоят тадбиркорларни ўқитиш ва қайта тайёрлашдир. Ҳар жойнинг ўзига яраша шароитини инобатга олиб ўз дастурини ишлаб чиққани маъқул.

Маълумотларда қайд этилишича, қишлоқ хўжалиги юқори даражага кўтарилган давлатларда бир гектар экинзордан камида 2-2,5 минг доллар соф даромад олинади. Ҳатто шундай мамлакатлар борки, бу кўрсаткич 10-11 минг долларга етган. Афсуски, республикамизда юзлаб хўжаликларда гектаридан кўрилган фойда минг долларга ҳам етмайди. Демак, жаҳон андозаларига мос равишда иш юритишга эришиш учун ҳали кўп тадбирларни амалга оширмоғимиз керак.

Бултурги ҳисоботларга назар ташласак, 143 хўжалик зарар кўриб, 670 таси эса ниҳоятда оз фойда билан йилни якунлаган. Уларда меҳнат сарфи жуда юқори бўлган. Ҳатто шундай жамоалар учрайдики, ажратган маоши етиштирган маҳсулотидан ошиб кетган. Ёнилғи, ўғит сарфи қўшиб ҳисобланса кўрилган зиён катта рақамларни келтириб чиқаради.

Бу шуни кўрсатадики, айрим раҳбарлар ҳанузгача давр талабини тушуниб етмаганлар. Боқимандалик касалидан қутула олишмаяпти. Қолоқлик, судралишнинг ҳам чеки, чегараси бор-ку! Наҳотки, уларнинг вижлони қийналмайди? Ери, шароити бир бўла туриб ён хўжаликда мўл ҳосил йиғиштирилса-ю, бунисида қолоқлик давом этса?!

Одатда ҳар бир тадбир аниқ режа асосида қилинади. Режасиз иш ҳеч қачон кутилган самарани берган эмас. Ислоҳотлар бошланиб, хўжаликлар зиммасига юкланадиган режалар олиб ташлангач, бу тадбир гўё унутилди. Лекин унинг иккинчи вазифаси ҳам бор. У бозорнинг ички тизимини шакллантиришдаги бизнес-режадир. Деҳқончиликда ерга қанча ўғит солиш, ёнилғига қанча маблағ сарфлаш, бошқа харажатлар режа асосида бўлиши шарт. Акс ҳолда харажатлар кўпайиб, инқирозга учрайди.

Такрор-такрор таъкидланаётганидек, ислоҳот ислоҳот учун эмас, балки у халқ фаровонлигига хизмат қилиши даркор. Ушбу ўгит барчамизнинг доимий шиоримиз, дилдаги мақсадимиз бўлмоғи лозим. 1066 давлат хўжалиги мулкчиликнинг турли шаклларига ўтказилди. 1207 чорвачилик фермаси ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятларига айлантирилди. 600 таси эса ким ошди савдосида сотилди.

Ўқувнинг учинчи — охирги куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков нутқ сўзлади.

— Ўтган йили қишлоқ хўжалигида ялпи маҳсулот етиштириш 1994 йилга қараганда 2,3 фоиз ўсди, — деди у. — Чорвачилик фермаларини хусусийлаштириш, фермер хўжаликлари ташкил топиши давом этаётир. Туманларда машина-трактор парклари вужудга келмоқда. Жойларда агрофирмалар фаолият кўрсатаяпти. Мамлакатимиз деҳқонлари бултурги табиий офат, қийинчиликларни мардонавор енгиб катта ютуқларга эришдилар.

Бироқ, деб таъкидлари нотиқ, ҳамма иш бирдек яхши кетаяпти деб бўлмайди. Айниқса, чорвачиликда аҳвол ташвишли. Бир йилда ҳар бош сигирдан сут соғиб олиш 900 килограммга камайди. Салкам 200 минг тонна маҳсулот оз етиштирилди. Йўқотишлар ҳамон давом этаётир. Шу йилнинг дастлабки икки ойида қорамоллар 25 минг бошга озайди. Бунга барҳам бериш тадбирларини кўрмоқ даркор.

Ҳа, тармоққа эътибор сусайганини шундан ҳам билиш мумкинки, қатор туман ва хўжаликларда озуқа майдонларидан гектаридан мўлжалдаги 8-9 тонна ўрнига 2,5-3,5 тонна емиш жамғарилган. Қорақалпоғистон Республикасида эса суғориладиган бир гектар ердан ўртача 2 тоннадан озуқа йиғиштирилган.

Йиғилишда баҳорги чигит қадаш мавсумига тайёргарлик хусусида алоҳида сўз борди. Кўкламнинг серёғин келиши, ердаги намнинг кўплиги мавсумни эрта бошлаш имконини бермаётир. Шундай бўлса-да, экиш масуми апрель ойида туғалланиши зарур. Йўқса пахта пишиши кечикади, йиғим-терим ёғин-сочинли кунларга қолиб кетади.

Ҳозирги яна бир муҳим вазифа—ғалла парваришини талаб даражасида ташкил этишдир. Амалдаги йилда 1.200 минг гектар суғориладиган, 500 минг гектар лалми майдонларда ғалла парваришланмоқда. Суғориладиган ерлардан камида 4 миллион тонна дон саранжомлаб олиш кўзда тутилган. Бунинг учун экин апрелнинг ўн бешинчисигача икки марта озиқлантирилиши даркор. Шунда албатта кўзланган ҳосил унади.

Ниҳоят, вақтни бой бермай ғалладан бўшаган майдонларга такрорий экин экишдир. 1.200 гектар ернинг 400 минг гектарида такрорий экин ўстирилса, чорвага етарли озуқа жамғариш имкони яралади.

Асосий эътиборни озуқага ажратилган майдонлардан унумли фойдаланишга қаратмоқ жоиз. Мўл ҳосил етиштиришга астойдил ҳаракат қилинса, такрорий экинлар вақтида тўла экилса, кўзланган озуқа жамғарилади. Чорва етти хазинанинг бири. У ризқ-рўзимиз, бойлигимиз. Халқда шундай нақл бор: деҳқончиликда хатони бир йилда тузатиш мумкин, чорвага эса кўп йиллар керак.

Мулк эгалари ихтиёрига ўтди. Бу жуда яхши. Кўпгина жамоаларда давлатимиз раҳбариятининг оқилона сиёсатидан руҳланиб қувончли ютуқларга эришилмоқда. Даромад салмоғи ортмоқда, мол туёғи кўпаймоқда. Бироқ шундай жамоалар ҳам мавжудки, бойликларидан кун сайин барака кетаяпти. Сабаби, мулк меники деган тушунча сингмаган. Кимлардир ўз жамияти емини ўмариб уйига ташийди. Соддагина айтганда, у чўнтагидаги пулни бунисига солиб ютдим деб ўйлайди. Аслида ютқизаётганини ўйламайди.

Айни пайтда юртимизда 18 мингдан зиёд деҳқон-фермер хўжаликлари фаолият кўрсатаяпти. 1994 йилга нисбатан 1995 йилда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайишида уларнинг ҳам муносиб улушлари бор. Қатор фермер хўжаликлари ишбилармонлик намуналарини намоён этиб, ҳар бош соғин сигирдан уч минг килограммдан ошириб сут соғиб олишаяпти.

Бироқ ҳамма жойда ҳам тадбиркорлар бирдек қўллаб-қувватланмаётир. Ўз ҳолига ташлаб, яккалаб қўйилган фермерлар оз эмас. Унинг устига ердан оқилона фойдаланмаслик, бозор шароитида иш юрита олмаганлик оқибатида ўтган давр мобайнида 1316 та фермер хўжалиги ўз фаолиятини тўхтатди. Шундан 274 таси Сирдарё, 241 таси Фарғона вилоятларидадир. Бундай ҳол бошқа вилоятларда ҳам учраяпти.

Беш қўл баобар эмас. Баъзи «ишбилармон»лар тузилган шартномаларга амал қилишмаган. Келишилган гўшт, сутни топширишмаган. Олмоқнинг бермоғи бор.

Йиғин, шунингдек, шахсий томорқа хўжаликларининг мулкчиликка қўшаётган улуши алоҳида қайд этилди. Ўтган йили етиштирилган картошканинг 66 фоизи, гўштнинг 76, сутнинг 81 фоизи 600 минг гектардаги шахсий томорқа хўжалигининг ҳиссасига тўғри келган. Сабзавот ва ҳўл меванинг ҳам асосий қисми шу ерлардан йиғиштирилган.

Мабодо уларга минерал ўғит ва бошқа нарсалардан керагича ёрдам берилса, шубҳасиз, ҳосилдорлик 1,5-2 баравар кўтарилади. Бозорлар сархил мева-чева, полиз, сабзавот маҳсулотларига янада тўлади.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керак, барча шахсий томорқалардан бирдек фойдаланилмаяпти. Масалан Тошкент ва Сирдарё вилоятларидаги кўпгина томорқаларга ҳеч нима экилмай бўш ётибди. Унумдор ерларни қаровсиз ҳолда қолдириш, уволи кимни тутади?!

Деҳқон турмуш шароитини яхшилаш жойлардаги раҳбарларнинг бош вазифаларидан. Қишлоқларда тиббий масканлар, маданият иншоотлари, спорт мажмуалари, маиший хизмат уйлари етишмайди. Борларининг маълум қисми талабга жавоб бермайди. Кўпгина мактабларни таъмирлаш, янгиларини бунёд этиш зарур. Ичимлик суви, газ тўла етиб бормаган қишлоқлар ҳали топилади. Ҳатто шифохона ва поликлиникаларнинг кўпида телефон алоқаси ўрнатилмаган. Бундай ҳол, айниқса, Қорақалпоғистон Республикаси, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларида кўп учрайди.

Наврўзни яхши ниятлар билан кутиб олдик. 1996 йилда қишлоқ хўжалигида 2,5 фоиз ўсиш мўлжалланган. Жумладан, 4,8 миллион тонна бошоқли дон, 4 миллион тонна пахта, 816 минг тонна шоли етиштириш кўзда тутилган. Насиб этса бу йилдан бошлаб четдан дон сотиб олинмайди. Она заминимизда унган ғалла ўзбекистон халқини боқишга етади.

Уч кун давом этган семинар-ўқувнинг ҳар соати жонли ўтди. Йиғилганлар ислоҳотнинг янги босқичига доир, жаҳон бозорига чиқиш талаблари хусусида етарли таассуротлар олишди. Худо хоҳласа, олинган бу сабоқлар яқин орада ўз мевасини беради, мамлакатимиз иқтисодиёти юксалишига хизмат қилади.

Ўқувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосарлари Р. Гиниятуллин, Б. Ҳамидов, Ў. Исмоилов қатнашдилар ва сўзга чиқдилар.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Боғни боқсанг, бол берур

Бултур соҳибкорлар боғ ва токзорларда керакли технологик тадбирларни ўз вақтида ўтказишлари натижасида мевалардан мўл ҳосил етиштирилди. Кам ҳосил берган дарахтларда бир йиллик новдалар ва мева берадиган шохчалар ҳам яхшигина шаклланди. Кўкламнинг илк кунларидан унумли фойдаланиб, ҳосилдорликни янада ошириш ва сифатли мева олиш учун дарахтлар куртак очмасдан олдин уларни буташ, ўғитлаш, қатор ораларини ишлаш лозим. Токзорларда симбағазларни таъмирлаш, ток тупларини куртак бўртгунига қадар епинғичлардан очиб, симбағаз ва ишкомларга бир текисда тараб боғлаш керак. Ҳомтокларни ўз вақтида ўтказиш, кўк новдаларни пешма-пеш саккизсимон қилиб боғлаш, озиқлантириш, касаллик ва зараркунандаларга қарши курашиш мўл ҳосил олишнинг асосий омилидир.

Куз, қиш фаслларида боғ ва токзор қатор оралар ишланмай, ўғит етарли миқдорда берилмаган бўлса, албатта баҳорда ер етилиши билан қатор ораларини ишлашдан олдин ўғитлаш лозим. Бундан ташқари ҳосилли боғ қатор ораларида ариқлар олиб қўйиш керак. Шундай қилинганда, ер қатламида тўпланган нам кунлар исиши билан ҳавога парланиб кетмайди. Айниқса, лалмикор боғ ва токзорларда ёмғирдан кейин тупроқ усти қатламини 12-14 см. чуқурликда бушатиб қўйилиши катта аҳамиятга эга. Катта ёшдаги олма, нок, беҳи каби совуққа чидамли уруғли мева дарахтларининг буталмаганларини албатта куртаклар бўртгунга қадар кесиб, шакл беришни давом эттириш керак. Данакли мева дарахтларини ҳам улар амалга кирмасдан олдин буташ зарур. Ўз вақтида буталган дарахт шохлари бир текисда, чиройли бўлиб ўсади. Ортиқча озуқа моддалар беҳуда сарфланмай, улар асосан дарахтларда қолдирилган шох-шаббаларнинг ўсиши, ривожланиши ва ҳосил бериши учун сарфланади. Мевалари донадор, рангдор, ширали, хушбўй бўлиб етилади. Бир йиллик новдаларнинг бўй бериб ўсиши учун қулай шароит яратилади.

Буталмаган мевали дарахтлар орасига қуёш нури тушмайди. Касаллик ва зараркунандаларга қарши сепилган дорилар шохларнинг ички қисмига етиб бормайди ва натижада, мевалари сифатсиз бўлади.

Узумдан мўл ҳосил етиштиришда ток тупларини ўз вақтида куртаклар бўртишидан олдинроқ, ток танасига шира суви қўзғалишидан олдин ердан кўтариб, симбағазларга бир текисда тараб боғланади. Занглар симбағазларга 1-2-3 қаватлардаги симларга 45-50 даража қия қилиб тақаб боғланади. Кучли ўсувчи ток тупларидаги айрим ҳосилли новдаларнинг учки қисми 3-4-қатордаги симларга қия қилиб боғланади. Кучли ўсувчи хўраки узум тупларидан ўсиб чиққан новдаларни бир текисда тараб бойлаш учун қаватли симлар тортилган бўлиши шарт. Шунда ҳосил миқдори ошади. Улар қуёш нурларидан яхши баҳраманд бўлиб, ҳосили йирик, сершира бўлади. Новдалари бақувват ўсади. Келгусида мўл ҳосил олиш замини тайёрланилади.

Токзор қатор орасида узумзорни суғориш ва озиқлантиришни ўтказиш мақсадида иккитадан ариқлар олиб қўйилади. Ер намига қараб меъёрида суғорилса ўсув давридаги мураккаб биологик жараёнлар меъёрида ўтиб, мўл ҳосил етиштириш имкони туғилади.

Ер ости суви 1,5-2 метр чуқурликда жойлашган бўлса, 2 марта сув бериш билан чегараланилса ҳам бўлади, лекин енгил қумлоқ ва тошлоқ ерлар сув ўтказувчан бўлишини ҳисобга олиб, суғоришни 2-3 маротабагача ошириш мумкин. Муҳими шундаки, сувни ток талабига қараб бериш мақсадга мувофиқдир. Ҳосил чўғига қараб, бир-икки маротаба шўра ва ғўра хомтоклардан кейин органик ўғитга омихта қилиб берилса, узум донадор бўлиб етилади.

Тажриба, таҳлил таклиф

Тажрибакор бригадаларда, фермер ва хўжаликларда шундай агротехник тадбирлар ўтказилиб, ҳар йили юқори, сифатли узум ҳосили етиштирилмоқда.

Бир йиллик кўк новдаларда барг шакллангач, тезликда шўра хомток ўтказилади, новдалар симбағазларга нимланган чипта билан бойланади. Бу иш ҳомток ўтказилгандан кейин пешма-пеш бажарилиши керак. Иккинчи ҳомток ток гуллаб бўлгандан кейин ғўраларнинг катталиги мошдек бўлганда ўтказилади. Новдалар симбағазларга бир текисда тaралиб бойланади. Ҳомток ўтказишда бир йиллик новдаларнинг барг қўлтиғидан ўсиб чиққан бачки новдаларнинг узунлиги 15-20 см. бўлганда уларнинг танаси қотмасдан қўлда секин-аста чилпиб олинади.

Агар занглар сони камайиб кетган бўлса, ток кундаларидан ўсиб чиққан бақувват новдалардан 3-4 таси қолдирилиб, уларнинг бўйи биринчи ярусга етганда яхши шаклланган баргларга тақаб чилпиб олиб ташланади. Улардан ўсиб чиққан новдалар ҳисобига келгусида янги занглар етиштирилади ва тупларининг ер устки қисми тўлиқ тикланилади.

Ток тупларининг атрофидаги ерларни ишлаш учун симазин, прометрин, карагард, катаран каби гербицидлардан фойдаланиш мумкин. Бу ишни ток тупларида барглар пайдо бўлмасдан олдин ўтказган яхши.

Кейинги йилларда боғ ва токзорларда фан тавсияномалари ва илғор тажриба натижаларини кенг қўллаш натижасида ҳосилдорлиқ ортиб мева сифати яхшиланди. Р. Р. Шредер номидаги мевачилик, узумчилик ва виночилик бирлашмаси олимлари ва мутахассислари билан ҳамкорликда республикамизнинг ҳар хил тупроқ ва иқлим шароитларида мева навларини барвақт ҳосилга киритиш ҳар томонлама ўрганилди. Мева навларини пайвандлаш орқали боғлар ташкил қилинди ва энг яхшилари танлаб олинди. Уларни ўстириш технологияси ҳар томонлама ўрганиб чиқилди. Ҳозирги пайтда мана шу тавсияномаларга биноан мева кўчатлари етиштирилмоқда ва боғлар ташкил қилинмоқда.

Барвақт ҳосилга кирадиган олма боғларининг илдиз тизими ер қатламларининг 20-80 см чуқурликда жойлашган бўлади. Кўчатлар яхши ўсиб кетиши учун тупроқ текисланиб, ўғитланиб, сув билан яхши таъминланган бўлиши керак. Масалан, ҳозирги даврда олма кўчатларини ярим пакана бўйли бўлиб ўсивчи нави новдаларга куртак пайванд қилинса мақсадга мувофиқ бўлади.

Парадизкага уланган олма кўчатлари 2-3-ёшида ҳосил бера бошлайди. 5-6 ёшга кирганда тўлиқ ҳосилга киради. Мева, ток, анор, анжир, хурмо каби кўчатлар шимолий ва тоғли ҳудудларда апрель ойида ҳам экилади. Ёш кўчатларга керакли шакллар берилади. Масалан, олма кўчатларида 3-4 тадан ён новдалари бўлса, албатта 3/1 ёки 2/1 учки қисми чилпиб олиб ташланиб, йўғон новда ён новдаларга нисбатан ўртача 30 см. баланд қолдирилиб, учки қисми қайчиланади. Бундай қилишдан мақсад, экилган кўчатларнинг илдиз қисми кўчатзорлардан кўчириб олишда бир қисм илдизлари қирқилиб, қолиб кетишини ҳисобга олинади. Экилган кўчатларнинг бир қисм новдалари чилпиб олинганда, уларнинг ўртасидаги мутаносиблик тенглашади.

Ёш шафтоли кўчатларига косасимон шакл берилганда, танасидаги ён новдалардан бир хил масофа қолдирилиб, тепа қисмидан охирги новдага тақаб кесилади ва ён новдалар ҳам қисқартирилади. Шакл берилиб бўлгандан кейин тезликда икки томонидан 35-40 см. масофада ариқлар олиниб, қондириб суғорилади.

Ёш дарахт ва ток тупларининг атрофи доим қора шудгор ҳолида бўлишини таъминлаш лозим. Ёш боғлар тупроқ шароитига қараб, кулранг тупроқли ерларда 7-8 маротаба, тошлоқли ва қумлоқли ерларда 12-14 маротабагача суғорилиб, бегона ўтлардан тозаланади.

Юқорида айтиб ўтилган агротехник жараёнларни ўз вақтида сифатли ўтказилса, мева ва узумдан юқори ҳосил етиштириш билан бирга, келгуси йил ҳосили учун пухта замин тайёрланади.

М. МИРЗАЕВ,
Р. Р. Шредер номидаги мевачилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш илмгоҳининг бош директори, академик.
М. СОБИРОВ,
илмгоҳнинг агротехника бўлими мудири.

ЗАМИННИ АРДОҚЛАГАН МЎЛ ҲОСИЛ ОЛАДИ

Шовот тумани сув хўжалиги бирлашмаси бошлиғи Баҳодир ТОЖИЕВ ҳикоя қилади

Деҳқончилик ва сув хўжалиги соҳалари эгизак десак янглишмаймиз. Бу тармоқлар бирбирини тўлдириб, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ягона тизимини ташкил этади. Қишлоқ, хўжалик экинларидан олинадиган, ҳосилнинг 20-30 фоизлик тафовути сув йўлларининг яхши бўлиши ва оби ҳаётдан унумли фойдаланишга боғлиқ. Шунинг учун ҳам бирлашмамиз ходимлари ўз ишларига масъулият билан ёндашмоқдалар. Туманимизда хўжаликлараро ва ички суғориш тармоқлари 1941 километр, гидроиншоотлар 1408 тадир. Коллектор-зовурлар эса 1165 километрни ташкил этиб, суғориладиган ҳар бир гектарга 41,8 метрдан тўғри келади. Ана шу ирригация ва мелиорация тармоқлари ишчи ҳолатда сақланса, сув таъминоти ва ерларнинг мелиоратив ҳолати яхши бўлади. Йил давомида сув йўлларидан фойдаланиш натижасида таъмирлаш талаб этиладиган иншоотларнинг режаси тузилди. Дон етиштиришни кўпайтириш муносабати билан ғалла майдонларини суғориш кеч кузгача давом эттирилганига қарамай барча сув хўжалиги иншоотлари бу йилги мавсумга шай қилинди.

Жамоа хўжаликларининг сув таъминотини янада яхшилаш учун 144 километр узунликдаги каналлар қисқа муддатда тозаланди. 550 минг кубметр тупроқ ишлари бажарилди. 15 та экскаватор ва 5 та бульдозер икки сменада юқори унум билан ишлатилди. 679 та гидроиншоот таъмирланди. Далалар шўрини ювиш учун туман ҳудудидаги каналларнинг барчаси ўз муддатида шай ҳолга келтирилди. Бунда Ражаббой Эрматов, Кўзи Вафоев, Жумабой Саъдуллаев, Мадрим Ражабов, Улуғбек Матёқубов каби экскаваторчилар шижоати таҳсинга сазовордир. Сувни жамоа хўжаликларига етказиб бериш ва тўғри тақсимлашда мироблардан Гулмат Рўзматов, Матёқуб Нуржонов, Нормат Мадаминов, Собир Қутлиевлар ўрнак кўрсатишмоқда.

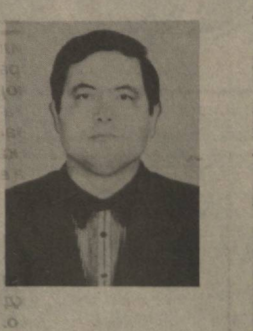

Туман бўйича мавжуд экин майдонларининг 5 минг гектарга яқини кучли, 8,5 минг гектари ўртача шўрланган. Бизнинг шароитда энг асосий тадбир ерларнинг шўрини ювиш ҳисобланади. Акс ҳолда мўлжалдаги ҳосилни олиб бўлмайди. Республика ҳукумати ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун катта миқдорда маблағ ажратди. Бундан тўғри фойдаланиш мақсадида ҳосилдорлиги пасайган майдонларни чуқур ағдариш, қум ерлар сатҳига унумдор тупроқ ёткизиш ишлари давом эттирилмоқда. Туман сув хўжалиги бирлашмасида марказ ҳам тузилди. Жамоа хўжалиги мутахассислари билан биргаликда давлат маблағи ҳисобига смета-лойиҳа ҳужжаталри тайёрланди. Шу йўл билан кейинги икки йил давомида 1,5 минг гектар ернинг ҳосилдорлигини ошириш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Махтумқули номли жамоа хўжалигидаги «Оқбошли» массиви Туркманистон Билан чегарадош. 70 гектар майдони умуман ҳосил бермай қўйган массивни қандай қилиб қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига киритиш масаласи кўндаланг турарди. Вилоят ва туман сув хўжалиги мутахассислари ўзаро фикрлашиб, ерни «Чебоксар» трактори мосламаси билан 1,5-2 метр чуқурликда ағдаришни маъқул топдилар. Бу тадбир амалиётга татбиқ этилиб, ижобий самара берди. Шу йўл билан яна 150 гектар майдон ҳам ҳосилдор ерлар қаторига қўшилди. Ерни чуқур ағдариш усули асосан «Оқбошли» ва «Моноқ» массивларида амалга оширилди. «Хоразм» захкашининг янги ўзани қазиб ишга туширилгани ҳам атрофдаги ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланишига олиб келди. Туман ҳудудидаги 402 километрлик захкашнинг 110 километри тозаланиб, режа ошиғи билан бажарилди.

Экскаваторларни ўша жойнинг ўзида марказлашган ҳолда ремонт қилиш ишнинг унумли бўлишини таъминлади. Эҳтиёт қисмлар таъминоти, ёқилғи-мойлаш материалларининг ўз вақтида етказилиши, эксаваторчиларга кийим-бош берилиши, иссиқ овқат ташкил этилиши, улар моддий рағбатлантирилиши иш суръатига суръат қўшди. Илғорлар ҳар 10 кунда мукофотлаб борилди. Ишчи-хизматчиларнинг манфаатдорлиги ошди. Ходимларимиз, шу жумладан, қарияларимиз учун дам оладиган маскан яратиш иштиёқи туғилганди. Унумсиз ерни ўз кучимиз билан ўзлаштириб, боғ яратдик. Боққа «Ғалабанинг 50 йиллиги» деб ном қўйдиқ. Эндиликда уруш қатнашчилари ва қарияларимиз ҳар йили байрамни масканимиз боғрида ўтказадиган бўлишди.

Юзага келган муаммолар тадбиркорлик билан бартараф этилаяпти. Туманимиз сув йўлининг қуйисида жойлашгани учун айни экиш даврида еттита жамоа хўжалигида қийинчилик юзага келарди. Вилоят ҳокимияти ва сув хўжалиги мутахассислари томонидан аҳвол чуқур ўрганилиб, секундига 5 куб метр сув оладиган ёрдамчи гидроиншоот қурилди. Сув таъминотимизга тушиб, жамоа хўжаликлари вақтида экинларни суғориш имкониятига эга бўлдилар.

Республика президентининг қишлоқ жойларида янги иш ўринларини очиш, кичик цехлар ташкил этиш борасидаги йўл-йўриқларига амал қилиб, бирлашмамиз қошида гиламчилик цехи, ёзув машиналарини таъмирлаш устахонаси фаолият кўрсатмоқда. Ходимларимиз 1995 йили ёрдамчи хўжаликнинг 5 гектар майдонида 20 тоннага яқин шоли етиштирганлилар. Маҳсулотнинг бир қисми ишчи-хизматчиларга бўлиб берилди, қолгани механизмлар учун эҳтиёт қисмларга айирбошланди.

Республикамиз иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш учун ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, сувни жамоа хўжаликларига ўз вақтида етказиб бериш, ердан йилига икки марта ҳосил олишга замин тайёрлаш бош вазифамиз ҳисобланади. Бирлашмамиз жамоаси ҳамма куч-ғайратини шу юмушларни бажаришга сафарбар этмоқда.

Суҳбатдош:
Ф. МУҲАММАДИЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ҲИСОРИ ҚЎЗИЛАР КЎПАЙМОҚДА

«Риштон» жамоа хўжалигининг чўпонлари Наврўз байрамини хуш кайфият ва ибратли меҳнатлари билан қарши олмоқдалар. Хўжаликнинг Мирғажок қўйхонасида боқилаётган 641 бош жонивор қишдан талофатсиз олиб чиқилди. Айни кунларда қўзилатиш мавсуми муваффақиятли давом этаётир.

Хўжаликнинг мутахассис ва чўпонлари бу йил қўйлар зотини яхшилашга алоҳида эътибор қаратишган. Зотдор қўйларни кўпайтириш мақсадида ўтган йили Сурхондарёдан 62 бош ҳисори қўчқорлар олиб келинган эди. 386 бош совлиқ қўйлар бор. Қўзилайдиган совлиқлар алоҳида ажратилиб, тўйимли ва ширали озуқалар билан рацион асосида парваришланди. Қўйлар семиз, дуркун ўсмоқда.

Уз касбининг филойиси, тажрибали чўпон Жўра Тешабоев, рафиқаси Назира Тешабоева, акаука чўпонлар Қосим, Комилжон Абдураҳимовлар қўй-қўзиларни яхши боқмоқдалар. Уларнинг фидокорона меҳнати ўз самарасини кўрсатди. Ҳар юз бош совлиқдан юзтадан дуркун ҳисори қўзилар олинди. Тўл мавсуми давом этмоқда. Наврўз шарафига гўшт топшириш, жун олиш режалари ҳам ўринлатилди.

— Узимизнинг жайдари қўйлар унча катта бўлмайди. Ҳисори қўйлар парваришлаганингиз сайин вазни ортаверади, жуни ҳам ниҳоятда сифатли, — дейди ферма мудири Равшан Юсупов. Шу боис хўжаликнинг қўйлари ўрнини юз фоиз зотли ҳисори жониворлар ҳисобига тўлдиришга қарор қилганмиз. Икки йил давомида бу ишни охирига етказамиз. Чорвадорлар самарали ишлаши учун ғамхўрликни кучайтирганмиз. Бепул иссиқ овқат тайёрланмоқда. Коржомалар берилди. Вақтида ун, гуруч, оқ мой, совун билан таъминлаб турибмиз. Отарлар зарур нарсалар билан таъминланган.

Сурувлар ҳозир Мирғажок адирлари ва «Бургонди» хўжалиги яйловларида боқилмоқда. Емхашак етарли, ёзда Чотқол яйловларига олиб кетилади. Асосий мақсадимиз мавжуд қўй-қўзиларни нест-нобуд қилмай авайлабасраб боқиб, халқимиз дастурхонини гўштга сероб қилишда муносиб улушимизни қўшиш.

Раҳим МЕЛИБОЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Эл орасида

Зангиота туманидаги Қатортол қишлоқ Кенгашига қарашли ҳудудлар кейинги 4—5 йил ичида янада чирой очди. Ҳудуд ўзининг географик тузилиши бўйича Тошкентнинг Чилонзор ва Акмал Икромов номли районларига жуда яқин бўлгани учун ҳам қисқа вақт ичида шаҳар тусини ола бошлади. Район марказидан ўтган текис, кенг равон асфальт йўл, кўча четидаги алоқа бўлими, тижорат банклари, чойхона, нонвойхона, мактаб биноси узоқдан яққол кўзга ташланиб туради.

Қишлоқ фуқаролар йиғини Кенгашига қишлоқ хўжалигининг тажрибали мутахассиси, тадбиркор инсон Ғайрат Субҳонов ўн олти йилдан буён моҳирлик билан раҳбарлик қилиб келмоқда. Қишлоқ фуқаролар йиғини аъзолари Президентимиз И. А. Каримов Фармонларини ва Вазирлар Маҳкамаси қарорларини изчил рўёбга чиқариш борасида қатор тадбирларни амалга оширмоқдалар. Аҳолини табиий газ, ичимлик сув билан таъминлаш борасида ҳашар йўли билан талай ишлар қилинди. Бу ишларни адо этишда маҳалла фаоллари, оддий деҳқонлар, фермерлар иштирок этдилар.

Масалан, Далигузар маҳалласида 3 километр узунликда газ қувурлари тортилиб, хонадонларга зангори олов келтирилди, 2,7 км узунликдаги кўчаларга асфальт ётқизилди. Ески Қорабой тупи маҳалласида қишлоқ меҳнаткашлари хонадонларига 4,6 км узунликдаги газ қувурлари тортилиб «зангори олов» ёқилди. 6 км узунликдаги кўчалар текис асфальт қилиниб, 2,1 км масофага тоза ичимлик суви келтирилди. Бундай қувончли ўзгаришлар ҳудуднинг Янгиобод, Дўстлик, Бешқўрғон, Далигузар, 1-ГРЭС маҳаллаларида ҳам бўлди. Кейинги 4—5 йиллар мобайнида бу ҳудудда жами 200 га яқин хонадонларнинг уй-жойларига табиий газ келтирилди. 21,5 км узунликдаги маҳалла кўчалари асфальт қилинди. Юз элликдан зиёд хонадонларга тоза ичимлик суви келтирилди.

Айни шу кунларда ҳудуднинг 6 та маҳалласи идоралари ва гузарларини ҳашар йўли билан янгитдан қуриш ишлари муваффақиятли давом эттирилмоқда. Ободонлаштириш ишлари қизғин. Яқиндагина Ҳабиб Нуъмон катта магистрал кўчасида 3 километр узунликдаги йўл ва йўлкалар текис асфальт қилинди. Эски электр симёғочлари олиб ташланиб, янгилари ўрнатилди. Сув шоҳобчалари янгиланиб, об-ҳаёт равон оқмоқда.

Шунингдек Бешқўрғон ва Платина маҳаллаларини тўла газлаштириш бўйича иш олиб борилмоқда. Бу зарур юмушларни тўла адо этиш билан қишлоқ ҳудудини газлаштириш ниҳоясига етказилади. Шу билан бирга қишлоқ марказида дорихона, кийим бошларни кимёвий усулда тозалаш, суратхона, маиший хизмат кўрсатиш уйи бўлимларини очиш кўзда тутилган.

Президентимиз И. А. Каримов Самарқанд, Қашқадарё вилоятларида бўлиб ўтган сессияларда, Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида сўзлаган нутқларида жойларда аҳоли эҳтиёжларини қондириш борасидаги камчилик ва нуқсонларни кескин танқид қилдилар. Жойларда халққа кўрсатилаётган маданий-маиший ишларнинг ёмонлиги таъкидланиб, бу борадаги камчиликларни бартараф этиш йўллари кўрсатиб ўтилди.

Қатортол қишлоқ Кенгашида бу борада талайгина ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Жами 10 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қиладиган ҳудуддаги 8 та маҳаллада кўп миллат вакиллари аҳил ва иноқ яшамоқдалар. Улар учун ҳудудда 3 та сартарошхона, 4 та гўшт дўкони, 3 та нонвойхона, 4 та тижорат дўкони ишлаб турибди. Радио-телевизорларни таъмирлайдиган устахона, пойафзал тузатиш устахонаси биноларини қуриш тадбирлари кўрилмоқда.

— Бизнинг қишлоқ ҳудудимизда қўлга киритилган муайян ютуқлар билан бирга муаммолар ҳам мавжуд. Ёзнинг иссиқ кунларида ҳудудимизнинг айрим маҳаллалари хонадонларида сув босими камайиб кетади. Нурафшон маҳалламизга автобус қатнамайди. Ҳудудимиздан оқиб ўтувчи Бўзсув канали устидаги Шоим кўприги йўловчилар учун ҳам, автобус қатнови учун ҳам эскирган. Уни тезликда таъмирлаш ва кенгайтириш керак. Бу масалаларни ҳал этишда ва ободонлаштириш юмушларида туманимиз ҳокими Ҳ. Нурматовнинг ёрдами катта бўлмоқда, — дейди қишлоқ фуқаролар йиғини Кенгаши раиси Ғайрат Субҳонов.

Биз эл манфаати йўлида баракали меҳнат қилаётган Қатортол қишлоқ фуқаролар йиғини Кенгаши аъзоларига бундан кейинги ишларида муваффақият тилаймиз.

Ш. ХОЛМАТОВ.

Суратда: Қатартол қишлоқ кенгаши раиси Ғайрат Субхонов ва котиб Саттор Азимовлар

БИР ТУМАН ХАБАРЛАРИ

ЕР ЎЗЛАШТИРИЛМОҚДА

Пешку туманидаги Навоий номли жамоа хўжалиги деҳқонлари экин майдонларини янги ерлар ҳисобига кенгайтиришга киришдилар. Айни пайтда Варахша чўлидан камида 250 гектар ер ўзлаштириш устида иш олиб борилятти. Бунда уларга тумандаги хўжаликлараро ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш корхонаси ҳамда «Амубухороканалқурилиш»нинг 6-механизациялашган кўчма жамланмаси механизаторлари мададкор бўляптилар.

МАҲСУЛДОРЛИК КАМАЙМАЯПТИ

Ашраб Бозоров раҳбарлик қилаётган «Нишондор» ҳиссадорлик жамияти жамоасида чорва қишлови намунали ўтмоқда. Уз касбининг фидойиси бўлган илғор сут соғувчилардан Оқила ва Сурайё Бозороваларнинг ҳар бири ихтиёрида 16 бошдан соғин сигир мавжуд. Улар парваришни яхшилаб, ҳар бош говмишдан 8—10 килограммдан сут соғиб оляптилар.

ХАРИДОРГИР КИЙИМЛАР

«Қалаймиришко савдо ишлаб чиқариш уюшмасига қарашли Таваккал Мўминов етакчилик қилаётган тикувчилик цехи Қудрашех қишлоғида жойлашган. Бу ерда 9 нафар киши ишлайди. Чевар тикувчилардан Гулчеҳра Остонова, Зумрад Баҳронова, Холнисо Бердиева ва Моҳигул Туробовалар кунлик топшириқни 1,5 баравардан ошириб адо этиб келишяпти. Тайёрланган кўрпа-ёстиқ жилдлари, халат, эркакларнинг ички кийимлари харидорларга манзур бўлмоқда.

Собиржон ҚОДИРОВ

ИСТИҚЛОЛ БЕРГАН ЧИРОЙ

Қува ўзининг ширадор, донадор анорлари билан етти иқлимга машҳур. Бу туман бепоён ғаллазорлариию пахтазорлари билан ҳам оғизга тушган. Сўнгги беш йил ичида у ерда йирик саноат корхоналари барпо бўлди.

Истиқлол қуваликларга эркин фаолият юритиш, қадриятларни тиклаш, туманни обод этиш имкониятини берди. Корхона ва ташкилотларни, қурилиши ниҳояланмаган иморатларни хусусийлаштириш давр тақозосига айланди. Қисқа фурсатда тумандаги 242 та корхона давлат тасарруфидан чиқарилди. Мулкчиликнинг турли шаклларига ўтган бундай корхоналар бозор иқтисодиёти талаблари асосида иш юритмоқда. Айни чоғда 260 дан ортиқ қўшма ва кичик корхоналар, 80 га яқин фермерлар туманнинг 167 минг аҳолисига сидқидилдан хизмат кўрсатмоқда.

Эндиликда Қува ҳар жиҳатдан ривожланиб, юқори даражада саноатлашган туманга айланаётир. Тадбиркорларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли хорижий ускуналар билан жиҳозланган қандолатчилик фабрикаси, кунига 40 тонна «Спагети» макарони ишлаб чиқарадиган комбинат ва анор шарбати ҳамда колбаса ишлаб чиқарадиган замонавий цехлар ишга туширилди. Улар Олмония, Италия ва Болгария ускуналари билан жиҳозланган. Шунингдек, Туркия билан ҳамкорликда Аҳрор қўшма корхонаси сутни қайта ишлаб хилма-хил маҳсулотлар тайёрлай бошлади. Булар эвазига 4 мингдан ортиқ ишчи ўрни пайдо бўлди. «Истиқлол» конфети жаҳонга чиқди.

Туман ҳокимияти islоҳотларни жадаллаштиришга, хусусийлаштириш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга, одамлар учун янги ишчи ўринлари ҳамда ҳар томонлама қулайликлар яратишга интиляпти. Туркиянинг «Язикис» фирмаси ёрдамида қад ростлаётган тўқимачилик комбинати ушбу йил охирида ишга тушади. Олтин водийдаги энг йирик босмахона ҳам Қувада қурилмоқда.

Қишлоқ ва маҳаллаларда бунёд этилаётган маданият марказлари туман кўркига-кўрк қўшяпти. Ўтган йили 10 га яқин шундай марказлар бунёд этилди. Булар Акбаробод, Сойкелди, Қизил Юлдуз ва бошқа маданият марказларидир. Биргина Деҳқонободда 30 га яқин турли хил маиший хизмат шохобчалари — деҳқон бозори, хилма-хил савдо расталари, нонвойхона, сартарошхонадан тортиб суратхонагача қишлоқ аҳолиси хизматида. Замонавий ҳаммом, тиббиёт қисми ва дорихона, халқ банки бўлими, кутубхона, алоқа шохобчаси, томошагоҳлар одамлар билан гавжум. Баҳор келиши билан тумандаги 15 та жамоа хўжаликларида экишга тараддуд бошланиб кетди. Умумий майдони 2765 гектар боғлардаги мевали дарахтлар уйғонди. мавжланган буғдойзорлар ифори дилларни тўлқинлантиряпти. Кўкламдан завқланган қуваликлар Наврўзга пешвоз чиқиб хонадон ва кўчаларни обод этиб, ариқларни тозалаб, уларнинг атрофларига мевали ва манзарали дарахтлар — тут, терак, ёнғоқ, бодом, ўрик, шафтоли, гилос ва хурмо кўчатларини ўтказишяпти.

Наврўз — халқимизнинг азалий байрами, Қувада уни зўр иштиёқ билан кутиб олишди. Бу байрамни сумалаксиз тасаввур қилиб бўлмайди. Бу йил сумалак қайнатилмаган бирон қишлоқ, ҳатто чўпон отари қолмади.

Қува қадимдан уста дарвозлар макони. Бу заминда не-не машҳур дарвозлар етишиб чиққан. Ҳар йили янгиланиш куни марказдаги фахрийлар чойхонаси жойлашган гузар олдига дор қурилади. Унга хилма-хил спорт ўйинлари, беллашувлар, баҳс ва мунозаралар, аскиялар уланади. Ташкилий қўмита аъзолари хонадонма-хонадон юриб, меҳнат ва уруш фахрийларига, муътабар отахон ва онахонларга, ногиронларга совға-саломлар топширилди.

Нон беҳад улуғ неъмат. Ўтган йили дон сероб бўлди. 3800 гектар майдонга бошоқли экинлар экилди. Деҳқонлар ҳатто ўз томорқаларига ҳам буғдой экишди. Эл-юртнинг унга бўлган эҳтиёжи қондириляпти. Янги тегирмон кунига 50 тонна ун тайёрламоқда.

Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасида 1995 йил якунлари ҳам жорий йилдаги вазифаларга бағишланган мажлисдаги нутқида шундай сатрлар бор: «Одамлар тафаккурини ўзгартириш зарур. Биз одамларга имкон қадар тадбиркорликни, ўзига ўз билими ва меҳнатига ишонч ҳиссини кўпроқ юқтиришимиз керак».

Инсонлар эл ғами билан ёниб яшаган фидойи раҳбарга эргашаверадилар. Қува қандолатчилик фабрикаси раҳбари, тадбиркор Ураим Каримов ишлари ибратли. Иқтисодий етишмовчиликлар туфайли марказий шифохона қурилиши охирига етмай тўхтаб қолган эди. фабрика ўз маблаги ҳисобига бу қурилишни давом эттириб юборди. Кўпгина саноат корхонлари мактаблар ва болалар боғчаларини ўз ҳомийлигига олишган. Иброҳимбек тикувчилик ҳиссадорлик жамияти 2-шифохонани таъмирлаб, керакли жиҳозлар билан таъминлади. Қува мебел бирлашмаси тумандаги барча болалар боғчалари учун диван краватлар тайёрлаб берган бўлса, пахта тозалаш заводи ўз маблағи ҳисобига 3-шифохонани қурди. Бу ерда бунёдкорлик ва ободонлаштириш йилдан-йилга авж олаяпти. Марказда 700 га яқин истеъмол моллари билан савдо қилувчи супермаркетинг хизматда.

Кейинги икки-уч йил ичида 20 дан ортиқ қишлоқ тиббиёт бўлимлари очилди, миллий ҳаммомлар, консерва цехлари, М. Шербўтаев жамоа хўжалигида қурилган ёғ заводи, 10 дан ортиқ болалар боғчалари ва мактаблар туман чиройига-чирой қўшди. Натижада қишлоқ хўжалигидаги ортиқча 9,5 минг кишига янги ишчи ўринлари яратилди. Айни пайтда туманда 27 та клуб, 59 та кутубхона, «Анор», «Зебо», «Дилхирож» ва «Ниҳол» сингари дасталар дала меҳнаткашларига хизмат кўрсатаяпти.

Ёшларда спортга қизиқиш ортяпти. Шуни ҳисобга олиб дон маҳсулотлари бирлашмаси қошида жисмоний тарбия ва соғломлаштириш мажмуаси бунёд қилинди. Бугун 24 та футбол жамоаларида 490 нафар тўп сурарлар жавлон уришмоқда.

Истиқлол қадимий Қайқубод заминига кўп иқбол берди. Туманда ҳақиқий мулкдорлар пайдо бўлди. Саховатпеша мулкдорлар муҳтожларга, кўп болали оилаларга, кексаларга, етим-есирларга, болалар муассасаларига ёрдамлашмоқдалар. Ҳозир туманда 53 та умумтаълим мактабларидаги 3753 нафар ўқитувчилар ҳам турли имтиёзларга эгадирлар.

Юртимизда янгиланиш, яшариш фаслининг беғубор нафаси кезиб юрган шундай кутлуғ кунларга шукрона айтган қуваликлар ҳар жабҳада зўр иштиёқ билан меҳнат қилмоқдалар.

Давлатмурод САЪДУЛЛАЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

СЎЛИМ ШИФО МАСКАНИ

50 йил... Бу санани корхоналар, ташкилотлар, фуқаролар муҳим воқеа сифатида нишонлашади. Меҳнат жамоаси ярим асрлик ишларни сарҳисоб қилиб, ўзини келгусидаги улуғвор марраларга чоғлайди.

Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси санаторий-курортлар бош бошқармасига қарашли Чинобод санаторийси ҳам 1996 йил кузида 50 ёшга тўлади. Бу қутлуғ санани нишонлашга шифокорлар қизғин ҳозирлик кўришмоқда.

Чинобод санаторийси жамоаси мамлакатимиз аҳолиси соғлигини мустаҳкамлашдек эзгу ишга даъват этилган. Бу ерга нафақат Ўзбекистон, балки Марказий Осиё мамлакатларидан ҳам дам олувчилар келиб, саломатликларини мустаҳкамлаб қайтадилар. Сўлим даргоҳ ҳар йили 7-8 минг дам олувчини қабул қилиб, уларга тиббий хизмат кўрсатади. Ўтган ярим аср давомида эса юз минглаб кишилар саломатликларини тикладилар. Дам олувчиларнинг асосий қисмини Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари ташкил қиладилар.

Инсон соғлиги емирилмас метин тош эмас, у ҳимояга, парваришга, асраб-авайлашга муҳтож. Деҳқонлар, соҳибкорлар, чорвадору механизатор, бошқа касб эгалари бу ерга келиб, саломатликларини чиниқтиришади. Айни пайтда дилкаш, меҳрибон шифокорлардан соғлиқни қадрлашни, асраб-эҳтиёт қилишни, шахсий гигиена ва бадантарбия аҳамиятини янада чуқурроқ англаб, унга изчил амал қилишни ўзлаштириб қайтишади.

Чинобод санаторийсининг довруғи тобора узоқларга таралмоқда. Ўзбекистон, Туркманистон, Қозоғистон, Татаристондан ташқари Белоруссия ва Украина сингари йироқдаги ўлкалардан ҳам бу ерга фуқаролар келиб, дам олиб кетишади. Дам олувчилар сонининг йил сайин ортиб бориши юртимиздаги осойишталик, тўкинлик, инсонга ғамхўрлик устиворлигидан, аҳоли саломатлиги муҳофазасига давлатимиз жиддий эътибор бераётганидан далолатдир. Яқинда Чинобод санаторийсига ташриф буюрдик. Сўлим боғда сайр қилиб юрган дам олувчилар, оқ халатли саломатлик посбонлари билан учрашиб, суҳбатлашдик.

СУРАТДА: ўз касбининг билимдони Холида Очилова. У бу масканга ташриф буюрганлар кўнгилли ҳордиқ чиқаришига, соғлиғини мустаҳкамлашига муносиб улуш қўшмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ЭНГ КАТТА БОЙЛИК

Насим ЗУФАРОВ,
Чинобод санаторийсининг бош шифокори

— Ўзбекистонимиз мустақиллигини барчамиз учун фахр, синов, масъулият деб биламан. Элни кийинтиришга, боқишга, юртимизни муҳофаза этишга, аҳоли саломатлигини сақлашга, маърифатни, фан-техникани ривожлантиришга, бошқа жабҳаларни юксалтиришга лаёқатлимиз. Бунинг учун ҳар бир соҳанинг меҳнат жамоаси фидойилик кўрсатиб жамиятимиз тараққиётига қўшаётган улуши салмоғини ошира бориши керак. Чинобод санаторийси шифокорлари, ҳамширалари, барча ходимлари мустақиллик масъулиятини ана шундай теран тушунадилар.

Азиз Ватанимизда тинчлик, осойишталик барқарор. Президентимиз халқимизни нурли йўлдан комил ишонч билан бошлаб бормоқда. Халқимиз кўтаринки меҳнатдан сўнг кўнгил ёзишни, санаторий-курортларга бориб дам олишни хуш кўради. Уларга тиббиёт хизмати кўрсатаётганимиздан фахрланамиз. Санаторийимиз бир йўла 450, йил давомида 5,4 минг кишининг дам олишига мўлжалланган, Биз эса даволанишга бўлган талаб-эҳтиёжни ҳисобга олиб, қўшимча шарт-шароитларни яратиб, бир йўла 500 дан ортиқ, йилига 7 мингтагача мижозни қабул қилаяпмиз. Ҳозирги бозор шароитида бу кўрсаткичга ҳавас қилишса арзийди. Харажатларнинг асосий қисми хўжалик ҳисоби асосида қопланаётганлиги ҳам имкони борича кўпроқ кишига хизмат кўрсатишни тақозо этмоқда.

Хўш, муваффақиятларимиз сири нимада? Маълумки, Ўзбекистонда курорт ва санаторийлар сероб. Улар ўртасида дам олувчиларни жалб қилиш, мижозларга намунали хизмат кўрсатиш юзасидан рақобат аллақачон бошланган. Ютуғимиз шундаки бозор талаби асосида меҳнат қилишга ўзимизни вақтида чоғладик. Олдинроқ ҳаракатга тушганимиз самарасини кўрсатди. Чунончи, санаторийимиз ихтисоси доирасини кенгайтирдик. Турли касалликларни даволашга ихтисослашган бўлимлар, кабинетлар очдик. Уларни қимматли хорижий тиббиёт асбоблари билан жиҳозладик. Ишга малакали мутахассислар қабул қилинди. Ошқозон, ўн икки бармоқли ичак, сариқ, бод, жами йигирмадан ортиқ касалликларни тадқиқ қилишга, уларни даволашга ихтисослашдик. Кўрсатилажак тиббий хизмат турлари ва сифатини яхшилашга алоҳида эътибор қаратилди. Бизга мурожаат этган беморларни дарддан тўлиқ халос қилишга эришишни мақсад қилиб қўйдик. Шу аснода дам олувчилар, саломатлигини тикловчилар оқими нишабини Чинобод санаторийсига буриб юборишга муваффақ бўлдик.

Дам олувчиларни мафтун этган омиллардан яна биттасига тўхтаб ўтишни истардим. Уларнинг эътироф қилишларича Чинобод санаторийсининг меҳригиёси бор. Мен бу меҳригиёни шифокорлар ва ҳамшираларнинг кўзида, чеҳрасида деб биламан. Мижозлар учун бу ерда яратилган қулай шароитларда, шифокорларнинг тиббий маҳоратида, муомала маданиятида мужассамлашган деб биламан.

Мижозларимиз тунда ёки саҳарда ташриф буюрадими, кундузи келадими уларга санаторий эшиги доимо очиқ. Биз инсон кўнгли гулдек нозик эканлигини яхши тушунамиз. Дам олишга келганларни самимий кутиб оламиз. Ўша заҳоти уларни навбатчи шифокор ҳузурига йўллаймиз. Сўнг икки кишилик шинам, озода хоналарга жойлаштирилади. Шу соатдан эътиборан у шифокорларимиз жамоасининг оғушида, диққат марказида бўлади. Дам олувчилар саломатликларини тиклаб, соғлом ҳолатга келтириш учун бор иқтидоримизни ишга соламиз. Улар қабул қиладиган ўнлаб даволаш муолажалари, тўрт маҳалги лаззатли парҳез таомлар, сервитамин шарбатлар, гиёҳли дамламалар, маданий ҳордиқ чиқариш, ҳамма-ҳаммаси бир-бирига узвий боғланиб, мижоз саломатлигини мустаҳкамлашга, беморларнинг тез соғайишига қаратилган, Жамоамизнинг меҳрибонлиги, мулозамат кўрсатиши, мижозларни даволаш жараёнидаги ғамхўрлик ижобий натижалар бермоқда. Орадан уч ҳафта ўтар-ўтмас мижозлар ўзларида юз берган ижобий ўзгаришларни ҳис қилиб, шифокорларга миннатдорчилик изҳор этадилар.

Қани айтинг-чи, мириқиб дам олиб, соғлигини мустаҳкамлаган бундай дам олувчилар оиласига, меҳнат жамоасига қайтиб боргач, бу ерда олган таассуротларини ҳамкасбларига, оила аъзоларига сўзламаслиги, уларнинг Чинобод санаторийсига бўлган қизиқишини орттириб, шу масканга бориб албатта дам олинг, деб даъват қилмаслиги мумкинми?

Тиббиёт фанининг отаси ҳисобланган Гиппократ «Табобат ҳамма санъатлар ичида энг олижаноб санъатдир» деган эди. Буюк алломанинг сўзларига мен илова қиладиган қўшимча шуки, соғлик инсоннинг бебаҳо мулки. Заифлашган ана шу соғлиқни тиклаш, саломатликни муҳофаза қилиш бу нафақат олижаноблик, балки жасорат, қаҳрамонлик ҳамдир. Эл соғлиги, юрт бойлиги. Меҳнати эл соғлигига дахлдор шифокорларимиз ўзларининг касблари билан фахрланадилар ва ундан маънавий қониқиш ҳосил қиладилар.

ТИББИЙ КЎЗГУ

Киши кўзгуга қараб ташқи кўринишига, юз чеҳрасига қарайди, ўзини тартибга солади. Жисмимиз ичкарисида жойлашган тана аъзоларини кўзгуда кўриш яқин вақтларгача хаёл эди. Бирор жойимизда, хусусан ичимизда оғриқ сезсак, шифокор қайси аъзо оғриётганини аниқлаш учун узоқ бош қотирарди, диагноз қўйишда хатога йўл қўйиш ҳоллари ҳам учраб турарди. Ҳозирги замон тиббиёт фани ютуқлари бу кемтикликнинг ҳам иложини топган. Оптикаси бор махсус асбоб — эндоскоп танамиз ичида яширинган ошқозон ўн икки бармоқли ичак ва бошқа аъзоларнинг ҳақиқий тасвирини кўрсатади. Бу қимматбаҳо асбоб ёрдамида қўйилган диагноз аниқ ва бехатолиги билан ажралиб туради. «Чинобод» санаторийсида ана шу замонавий асбоб билан жиҳозланган кабинет 1988 йилдан бери ишлаб келади. Шу ўтган даврда кабинетда 9000 дан зиёд дам олувчи текширишдан ўтказилди. Улардан 1000 кишида сурункали гастрит борлиги аниқланди, ўнлаб беморларда хавфли шиш етилаётганини олдиндан маълум қилди. Натижада улар ўз вақтида онкалогик муассасаларга юборилиб, ҳаёти сақлаб қолинди. Келгусида кабинетни янада замонавий, қимматли япон тиббиёт аппаратлари билан жиҳозлаш кўзда тутилган. Эндоскоп кабинети «Чинобод»даги мавжуд ўнлаб қулайликлардан биттаси холос.

Суратда: эндоскопдан фойдаланиш бўйича малакали мутахассис Дилбар Муҳиддинова.

КАМОЛОТ ПИЛЛАПОЯЛАРИ

● «Чинобод» санаторийсининг тарихига назар ташланса, уруш йиллари бу ерда ярадор аскарларни даволайдиган ҳарбий госпитал жойлашганлиги қайд этилади. Унинг барак типидаги ётоқхоналарида беморларга мўлжалланган 75 ўрин бўлган. Ҳарбий беморларга уч шифокор хизмат қилган.

* * *

● Бу масканнинг мевали ҳамда манзарали дарахтларга бурканган сўлим муҳити, водопровод суви ва бошқа қулайликлари туфайли 1946 йили касалхона ўрнида санаторий ташкил топди.

* * *

● Ўтган даврда санаторий тобора кенгайиб борди. 22 гектарлик мевали дарахтлар қуршовида сўлим манзара касб этган бу даргоҳда замонавий бинолар, даволаш кабинетлари, 250 ўринли клуб, ошхона, чойхона, магазин, спорт майдончаси, гимнастика зали ва бошқа кўплаб маданий-маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

* * *

● Санаторий ҳудудида минерал сув булоғини очиш бўйича олиб борилган бурғулаш ишлари зое кетмади. 1961 йили 1800 метр чуқурликдан шифобахш маъдан суви отилиб чиқди. Дам олувчилар ванна, душ қабул қилишда, ичишда фойдаланиб келаётган «Чинобод» минерал сувининг таркиби кам ишқорли, сульфат, натрий ва бошқа элементларга ғоятда бой, турли касалликларни даволашда фойдалидир.

* * *

● Бу даргоҳга келиб дам олувчиларга 20 дан ортиқ табобат муолажалари бўйича хизмат кўрсатилади. Бу ишларга 27 нафар олий категорияли врач, 42 нафар медицина ҳамшираси ва ўнлаб ходимлар жалб этилган.

* * *

● «Чинобод» санаторийси йўлланмасининг ўртача баҳоси 6000 сўм. Бу маблағнинг асосий қисми хўжалик, корхона, ташкилотлар касаба уюшмалари ҳисобидан қопланаётганлиги меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқариб, даволанишларига имконият яратмоқда.

СЎЗ СЕҲРИ

Абдували НОСИРОВ,
психотерапевт, медицина фанлари номзоди

— Сўзнинг беқиёс таъсир кучи адабиётда, театр санъатида неча-неча асрлардан бери яққол намоён бўлиб келмоқда. Тиббиёт алломалари ҳам даволашда сўз сеҳри — психотерапиянинг аҳамиятига юқори баҳо беришган. Тўғри, психотерапия беморнинг кайфиятини яхшилаш, руҳини кўтариш, ишончини мустаҳкамлаш учун ёрдамчи восита холос деб, унга тор маънода ёндашувчилар ҳам топилади. Шунга қарамай бу усул билан даволаш, касалликларни бартараф этиш амалиётга жадал кириб келмоқда.

Олимларнинг аниқлашларича инсон миясини мураккаб компьютерга, сўзларни ҳарфларга қиёслаш мумкин. Сўзнинг таъсир кучи ёрдамида инсон жисмидаги медиаторлар, гормонлар, биологик моддалар таркибида жиддий ўзгаришлар содир этилади. Қалбдан чиққан сўз қалбга йўл топади. Моҳир психотерапевт сўз ёрдамида оғриқни қолдира олади, яллиғланиш жараёнини, аллергияни, кучли ҳаяжонланишни, томирлардаги қисилишни бартараф этиши мумкин. Жанжаллашиб, ажрашмоқчи бўлган эр-хотинларни, ҳатто юз кўрмас бўлиб кетган кишиларни яраштиришда ҳам бу усул ижобий натижалар берган.

Санаторийимизда психотерапия кабинети ишлаб турибди. Дам олувчилардан ҳар уч кишидан бири бизга мурожаат этишмоқда. Сўз сеҳри яъни психотерапия ёрдамида даволаш сеанслари улар учун мунтазам ўтказилиб турилади. Сеансга қатнашиш истагини билдирган беморнинг ҳар қайсиси учун ўзига хос усуллар алоҳида-алоҳида тарзда танлаб қўлланилади. Сурункали гепатит, колит, ўн икки бармоқли ичак, ошқозон яраси ва бошқа касалликларни даволашда психотерапия муолажанинг бошқа усуллари билан қўшиб олиб борилмоқда. Сеанслардан сўнг беморларнинг аҳволи анча яхшилангани маълум бўлди. Баъзи ҳолларда дориларсиз қон босимининг барқарорлашуви кузатилди. Асаб хасталигида руҳий қисилиш чоғлари психотерапия усулидан оқилона фойдаланиш ажойиб самаралар бермоқда. Ухлай олмай дориларга ружу қўйган айрим беморлар психотерапевт воситалари ёрдамида тиниқ ухлашга одатланишмоқда. Сўз сеҳри таъсирида алкоголларни, кашандаларни ҳам бемалол даволаса бўлади. «Чинобод» санаторийсига келганларга қўлимиздан келган ёрдамни аямаймиз.

МУНОСИБ МУКОФОТ

Назира ШАЙХОВА,
тиббиёт фанлари номзоди

— Донолар касалманд подшоҳдан кўра соғ гадой бахтлидир деганлар. Дарҳақиқат, дардман кишига ҳаёт лаззатлари татимайди. Бахтиёрлик соғлик билан мукаммал. Соғлом кишилар гўзал, матонатли, самимий бўлишади. Бундай кишиларга ҳавас билан қараймиз. Чинобод санаторийси халқ соғлигини мустаҳкамлашга даъват этилган. Бу санаторий жамоасига шарафли, юксак масъулият юклайди.

Санаторий фаолияти билан яқиндан танишган киши биз — шифокорлар зиммага юклатилган вазифани сидқидил бажараётганимизга ишонч ҳосил қилади. Бунинг учун шикоят, таклиф ва мулоҳазалар дафтарига назар ташлаш кифоя. Санаторийга келганларнинг бирон бир дарди бўлади. Биз уларни синчиклаб тиббий назоратдан ўтказамиз. Касалига аниқ-равшан ташхис қўйилгандан сўнг муолажа бошлаб юборилади. Бу ерда малакали тиббий хизмат кўрсатиш учун зарур қулайликлар муҳайё.

Кишиларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатиш, улар соғлигини мустаҳкамлаш, касаллари борларини дарддан фориғ қилишда амалий натижаларга эришишни фаолиятимиз бош мезони деб биламиз. Санаторийга келган кунлари оқсаб ёки бировлар ёрдамида зўрға кириб келган кишилар 24 кунлик тўла даволаш курсини ўтаб бўлгач, тетик-бардам одимлаб хайрлашгани хузуримизга киришганда ғоят хурсанд бўламиз. Беморнинг соғайгани шифокор учун энг катта мукофот. Демак унинг атрофида парвона бўлиб, қилган меҳнатларимиз, сарфланган дори-дармонлар зое кетмабди. Меҳнат қилишга тўла лаёқатли, жамият бахт-саодати учун фидойи кишилар сафи яна бир кишига кўпайди. Бунга қувонмай бўладими?

ҲАЁТ ЛАЗЗАТИДАН БАҲРАМАНД БЎЛИНГ

Мақсуда МАДАМИНОВА,
гастроэнтролог

— Эрамизга қадар яшаб ижод этган римлик файласуф Сенека «Ҳеч ким умри қисқа бўлиб туғилмайди, ўзимиз уни қисқартирамиз. Агар оқилона фойдаланилса, умр жуда узоқдир» деган экан. Ўн йилдан бери тиббиёт соҳасида ишлаб келарканман аллома Сенека ҳақ эканига ишонч ҳосил қилдим. Чинобод санаторийсига дам олгани келганларни кузатар эканман уларнинг кўпчилиги орттирган дард меҳнат қилишда меъёрга риоя этмаслик, пала-партиш ёки букиб овқатланиш оқибати эканига амин бўлаган киши. Холбуки, юқорида зикр этилган масалаларга амал қилиш соғлом, қувноқ яшашнинг энг муҳим шарти. Уларга риоя этишга қанча тез одатлансак шунча — соз. Шу туфайли мен муолажа давомида мижозларнинг тиббий-маданий савиясига таъсир қилишга интиламан. Назаримда шифокор на фақат даволовчи, у айни чоғда ҳордиқ чиқарувчиларнинг доно маслаҳатчиси ҳамдир. Шу ерда эшитган-кўрганларини ўзларининг ва бошқалар ҳаётига татбиқ этсалар, бундан жамият ҳам ютади.

Дам олувчиларимиз орасида шундай кишилар ҳам борки, улар ҳар йили фақат бу ерга келиб даволанишади. Уларнинг санаторийимизга «ишқи» тушиб қолгани, бошқа жойлардан афзал билиши қувончлидир. Биз уларнинг соғлигини тиклаш, умрини узайтириш учун югуриб еламиз, қимматли дори-дармонларни ишлатамиз. Дарддан фориғ қилиб, тетик-бардам кайфиятда уйига жўнатамиз. Бу бурчимиз.

Узоқ йиллар соғлом яшашни хоҳлаган киши уз саломатлигини эҳтиёт қилиши зарур. Шифокор ана шу ҳақиқатни ҳар бир киши онгига етказиши керак. Соғлигимиз ўз қўлимизда, унинг учун аввало ўзимиз қайғуришимиз лозим. Ҳаёт латофатини соғлом кишилар ҳис этадилар ва ундан баҳраманд бўлишади. Истар эдимки, ҳар бир киши саломатлигини асраб, мустаҳкамлаб боришга одатлансин. Келажакда санаторийимизга кишилар кўпроқ бемор сифатида шифо истаб эмас, балки дам олгани, бу ердаги имкониятлардан соғлигини мустаҳкамлашда фойдаланиш учун келсин, деган эзгу орзу дилимга ёруғлик бахш этиб туради.

«Чинобод»да ўз соҳасини пухта биладиган шифокорлар хусусида гап кетса, бош врач ўринбосари Г.В.Григорьевская билан бўлим мудири Ф.Б.Жаҳонгировалар (суратда)нинг номларини биринчи бўлиб тилга олишади. Галина Васильевна бу даргоҳда 35, Фарида Баҳодировна 33 йилдан бери муқим ишлаб келишаяпти. Санаторий уларнинг кўзи ўнгида кенгайди, камол топди, довруғ таратди. Дам олувчиларнинг соғлигини мустаҳкамлаш йўлида хизмат қилиб келаётган бу шифокорлар шу даврда обрў орттирдилар, элга танилдилар. Таклиф ва мулоҳазалар журналини варақласангиз улар шаънига самимий дил сўзлари ёзиб қолдирилганига гувоҳ бўласиз. Баъзи мижозлар бу шифокорларга мактублар йўллаб, «қишлоғимизда меҳмон бўлинг», «тўйимизга келинг» деб таклиф қилишади.

ДИЛ ИЗҲОРИ

Ошқозон-ичак касали бўйича дардимга даво истаб, Болтиқбўйи ва Қора денгиз соҳиллари, шунингдек, Украинада жойлашган машҳур санаторийларга борганман. Узоқдаги курортларга маҳлиё бўлиб, олдимдан оққан сувни қадрламаганимга афсусланаман. Чинобод санаторийси ҳар жиҳатдан афзал. Бу ердаги сокинлик, тартиб-интизом, ҳамшираларнинг хушмуомаласи, шифокорларнинг юқори малакали хизмати, меҳрибонлигини мен бошқа ҳеч бир жойда учратмадим. Чинобод санаторийсига «ишқим» тушиб қолди. Имкон топсам доимо шу ерга келиб дам олиб, соғлигимни мустаҳкамлайман.

Абдували ЖАМОЛОВ,
Сирдарё вилояти автотранспорт ва йўл қурилиши касаба уюшмаси ходими.

* * *

«Чинобод» санаторийси довруғини эшитиб Тўқмоқ шаҳридан келдим. Бу ерда мижозларга яратилган шароит, имконият кутганимдан ҳам зиёда. Санаторийда дам олувчилар саломатлигини мустаҳкамлашда табиий омиллар — соф ҳаво, сўз сеҳри, шифобахш балчиқ, маъданли сувда чўмилиш, турли гиёҳ дамламалари ёрдамида даволашга кўпроқ эътибор берилиши менга маъқул келди. Регистратура бўлимининг соҳибаси Василахон Сагитова, моҳир шифокор Назира Шайхова ўзбек, рус, қозоқ, уйғур, татар тилларида бемалол сўзлаша олишади. Санитарка Люда опа меҳрибонлиги, тиниб-тинчимаслиги билан лол қолдиради. Ҳикоя қилаверсам, таассуротларим тугамайди. Имкон топсам, албатта яна «Чинобод»га келиб дам оламан.

Ҳамрохон ая АЙТОХУНОВА,
Қирғизистон Республикаси фуқароси.

* * *

«Чинобод» санаторийсига келиб, гастрид дардимга даво топдим. Бу ердаги ходимларнинг ширин сўзлиги, югуриб-елиб Сизга парвона бўлишини тасвирлашга тилим ожиз. Чинободлик шифокорлар мени дарддан халос этиб, соғлигимни қайтаришди. Шодлигимнинг чеки йўқ. Сизларга минг бор қуллуқ, шифокорлар!

Икром ИСМОИЛОВ,
Янгийўл туманидаги «Тинчлик» жамоа хўжалиги механизатори.

* * *

Бод касали хуруж қилиб, юришим қийинлашди. Қўлимни қимирлатолмай қолдим. Бу ерга дам олгани келиб, айни чоғда ана шу дардлардан ҳам халос бўлдим. Мени шифобахш балчиқ, электр асбоблари нури билан даволашди. Кайфиятим яхши, соғлигим аъло. Санаторий шифокорларидан бир умр миннатдорман.

Ўғилжон ЗИЁВУДДИНОВА,
Бўстонлиқ туманидаги Бурчмулла қишлоғи.

* * *

«Чинобод» санаторийсида 24 кун дам олдим. Келган кунларим кайфиятим хира, руҳим тушкун, хорғин бир алпозда эдим. Бу сеҳрли даргоҳ мени тез тузатди. Бирибирига уланиб кеттан хилма-хил муолажа, лаззатли парҳез таомлар, кўнгилли дам олишлар, сервитамин дамлама, ҳамма-ҳаммаси ўз самарасини кўрсатди. Ҳамма-ҳаммаси учун шифокорларга, хусусан массаж кабинетининг ходимларига чин дилдан ташаккур.

Х. МУҲАММАДИЕВА,
агроном, Қумқўрғон тумани.

Саҳифани «Қишлоқ ҳаёти» мухбирлари Баҳром ҚАҲҲОРОВ ва Эркин ТЎЛАГАНОВ тайёрлашди.

«ЭКОЛОТ» ЭЗГУЛИК ХИЗМАТИДА

Серқуёш диёримиз узра баҳор ўз сепини ёйган, янгиланиш, покланиш, яшариш айёми Наврўзи олам шаҳару қишлоқларда зўр шодиёналар билан давом этаётган фараҳбахш кунларда «Экосан» халқаро экология ва саломатлик фондида эзгу ният билан турли вазирликлар раҳбарлари, банк вакиллари, туман ҳокимлари ўринбосарлари ва журналистлар йиғилдилар. Мақсад: «Экосан» фонди ва голландиялик ҳамкорлар томонидан ташкил этилган «Эколот» қўшма корхонасининг фаолиятига доир масалаларни муҳокама этиш.

У қандай тузилма, мақсад ва режалари нималардан иборат? Мазкур қўшма корхона «Экосан» халқаро экологик ва саломатлик фонди ҳамда голландиялик ҳамкорлар «Новамедиа /Индепендент Медиа/ ва АЕС (Холланд) Холдингс Групп» томонидан ташкил этилган. Айни кунда ўзбек ва голланд ҳамкорлар биргаликда «Эколот» лотереясини ташкил этишди.

Икки мамлакат биродарлигида ташкил этилган «Эколот» қўшма корхонаси ҳам хайрия компанияси. У ҳам савобли ишлар қилаяпти. Халқимиз суюб, ардоқлагувчи, бахт ва саодат келтирувчи «Семурғ» қушининг «Эколот» қўшма корхонаси рамзи бўлиши ҳам тасодифий ҳол эмас. Шунинг учун ҳам лотереядан тушган даромад савоб юмушларга, табиатни асраш, инсон соғлиғини тиклашдек хайрия ишларга сарфланади. Бундан ташқари яқин келажакда ЎзТВ-1 орқали ёш ижрочилар конкурси «Эколот-Анор», ЎзТВ-4 орқали ёшлар учун кўнгилочар «Эколот-Коктейл» ҳамда эрталабки дастур орқали «Эколот» янгиликлари кўрсатувини томошабинлар эътиборига ҳавола этишни режалаштирган. Республикамизда ўтказиладиган лотереянинг биринчи тиражи 5 миллиондан иборат бўлиб, шундан иккитаси бир миллион сўмлик ютуққа эга. Миллиондан ортиқ билетлар эса ютуқлидир.

200 сўмгача бўлган билетлар ютуғи сотилаётган жойнинг ўзида тўланади. 200 сўмдан ортиқ ютуқ чиққан билетлар эса халқ банклари томонидан расмийлаштирилиб берилади. Энди голландиялик ҳамкорларнинг иш услублари ҳақида тўхталсак.

Новамедиа-Амстердамда таъсис этилган «Новамедиа» - «Янги усуллар» маъносини англатади. У оммавий ахборот воситаларидан фойдаланган ҳолда маркетинг билан шуғулланувчи компаниядир. Новамедиа ўз мижозларига маркетингнинг янги усулларини, бозорга ва оммавий ахборот воситаларига бўлган янгича ёндошишни таклиф қилади. Компания маркетингдан хизмат кўрсатиб, ҳамда ўзининг лойиҳаларини амалга ошира туриб, радио, телевидение, матбуот, телефон алоқаси ва почта хизматини ягона дастурга бирлаштирган ҳолда фаолиятида янги услубларни қўллайди.

Новамедиа ўз дастурига самарали почта лойиҳаларини ҳамда кенг қамровли оммавий ахборот воситаларини жалб қилувчи мураккаб лойиҳаларни киритган. Уларда эса ўз навбатида телефон, компьютер ва телевизион тизимларнинг муҳим тармоқлари жалб этилган. У ўзининг охирги 10 йиллик фаолияти натижасида манфаатли ютуқларга эришди. 1990 йилда Нидерландияда Миллий почта лотереяси ташкил қилинган эди. Ушбу лотерея табиат ва атроф муҳитни қўриқлаш, кам даромадли аҳолига ёрдам бериш каби эзгу мақсадларни ўз олдига қўйган эди.

1992 йилда Новамедиа тажрибали голландиялик ноширлар билан Россияда «Матбуот уйи» ни ташкил қилди. У ерда айни кунда инглиз тилида ҳафталик газета ва аёллар журнали «Космополитен»га илова ва бошқа нашрларни босиб чиқармоқда

АЕС (Холланд) Холдингс ЛТД - ғарб ва шарқлик ҳамкорлар ўртасида алоқаларни амалга оширадиган халқаро тоифадаги Савдо уйи. Бу ташкилотнинг бош манзили асосан Нидерландияда ва Кипрда жойлашган. У фирмаларни ва уларнинг маҳсулотларини МДҲ, Марказий Осиё, Яқин Шарқ давлатларининг «мураккаб» бозорларида тақдим этиш билан шуғулланади. Негаки, ғарб бозорларига ўхшамаган бу бозорларда алоҳида ёндошув талаб қилинади. АЕС Холланд Группнинг йиллик даромади бир неча миллион АҚШ долларини ташкил этади.

Голландиялик ҳамкорлар билан «Экосан» халқаро экология ва саломатлик фондининг биргаликдаги тузилмаси яхши иш бошлади. Лотерея сотишдан тушган маблағнинг асосий қисми ижтимоий экологик лойиҳалар ва дастурларни амалга оширишга сарфланади. Бундан ташқари «Эколот» ситуацион хайрия фондини ҳам ташкил қилаяпти.

Турли вазирликлар вакиллари иштирокида «Экосан» халқаро экология ва саломатлик фондида ана шу масалалар атрофлича мухокама этилди. Унда «Экосан» фондининг президенти Ю. Шодиметов ва Голландия томонидан «Эколот» қўшма корхонасининг лотерея бўйича директори доктор Хари Вестбрук экологик лотереянинг афзалликлари, ташкилот фирмаларининг мақсад ва вазифалари ҳақида нутқ сўзлади.

Йиғинда сўзга чиққан вазирликлар вакиллари бир овоздан ўзбек ва голланд биродарлари ҳамкорлигида тузилган «Эколот» қўшма корхонасининг фаолияти ва эзгу ғояларини қувватладилар. Унинг бу савобли ишида баҳоли қудрат қўмаклашишга тайёр эканликларини исҳор қилдилар.

А. ҚОДИРОВА.

«Ўзимиз ишлаб чиқарган маҳсулотни, ўзимиз сотамиз» шиори остида меҳнат қилаётган Қаршидаги «Назира» хусусий-савдо фирмаси ва унинг таркибига кирувчи бўлинмалари айни кунда харидор талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда ишни давр талаблари асосида ташкил этганлар. Буни биргина «Тикувчи» кичик корхонаси мисолида кўрадиган бўлсак, бу ерда ўндан ортиқ тайёр устки-трикотаж кийимбошлар тайёрланмоқда. Айниқса, болалар ва катталарга мўлжаллаб тикилган кийим-кечаклар, келин-куёвлар учун никоҳ либослари ўзининг чиройи, сифати, бежиримлигию арзонлиги билан харидоргир бўлмоқда. Кичик корхоналар сони эса кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Фирма яқин кунларда «Мебель» фабрикасини ишга тушириш ниятида. Амалга ошириладиган бу савобли ишлар натижасида юзлаб ёшлар иш билан таъминланиб, касб-ҳунар эгаси бўлишмоқда.

Кичик корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар фирманинг «Саодат» ва «Фарангиз» савдо марказлари орқали сотилмоқда.

Фирма тадбиркорлари чет эллардаги йирик фирмалар ва сармоядорлар билан ҳам ҳамкорликни кенг йўлга қўймоқдалар. Айни кунда Германия, Эрон ва Араб Амирликлари ишбилармонлари билан шартномалар тузиб, дунё бозорида рақобатбардор «Назира» фирмасининг маҳсулотларини ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар. Интилганга эса ҳамиша омад ёр бўлгай!

СУРАТДА: «Назира хусусий савдо фирмаси қўлигул чеварлари.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат. (ЎзА).

Қутлаймиз

Ҳурматли Араббой Иброҳимов!

Сизни таваллуд топганингизга олтмиш йил тўлиши муносабати билан Тўрақўрғон тумани ҳокимлиги, деҳқончилик саноат уюшмаси, «Намуна» ҳиссадорлик жамияти, барча дусту ёронларингиз ва қариндош-уруғларингиз номидан чин дилдан муборакбод этамиз. Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, ободонлаштириш, турмуш маданиятини ошириш борасида қирқ йилдан бери сидқидил меҳнат қилиб келаётганлигингизни тўрақўрғонликлар жуда яхши биладилар ва хизматларингизни доимо эътироф этадилар. Кичик агрономликдан йирик хўжаликнинг раҳбари, туман ижория қўмитаси раисигача бўлган йўлни босиб ўтганингиз, рафиқангиз Инобатхон Йўлдошева билан саккиз фарзандни тарбиялаб, давримизга муносиб қилиб вояга етказганингиз кўпчилик учун ибрат намунасидир.

Умр деб аталмиш улуғ неъматнинг олтмишинчи довонидан ошаётган муборак кунингизда Сизни қутлар эканмиз, бардамлик, узоқ умр тилаб, катта хонадонингиздан қут-барака аримаслигини, йигирма нафар набираларингиз қаторига чевараю-эваралар қўшилишини ният қиламиз.

САБАБЧИ

Ривоят

Ибн Сино кунлардан бир куни дала-даштда доривор гиёҳларни териб юриб, ўтов тикиб ётган подшоҳ қўшинлари олдидан чиқиб қолибди. Подшоҳ эса оғир касал экан. Уни қанчадан-қанча табиблар кўрибди, аммо дардига даъво топишолмабди. Ибн Синони кўрган подшоҳ қўриқчиларидан бири:

—Кимсан ўзинг? Нечун бу ерларда санғиб юрибсан? — деб дағдаға қилибди.

Бир қошиқ қонимдан кечинг, тақсир, мен табибман, — дебди табиб.

— Ундай бўлса жуда соз, подшоҳимиз бетоблар, тузатсанг бошдан-оёқ сарпо киясан. Тузатмасанг бу дунё билан хайрлашасан, — деб уни тўшакда ётган шох ҳузурига бошлаб борибди. Табиб беморни обдон текшириб, сўнг подшоҳга қараб кулимсираб:

— Олампаноҳ, сизни дардингиз оғир. Агарда айтганларимни қилсангиз Худо хоҳласа қирқ кунда оёққа туриб кетасиз, — дебди.

Подшоҳ рози бўлибди.

Табиб саройбонларга беморни ҳар куни кўмкўк тоғ ён бағирларига олиб бориб сайр қилдиришни, вақти-вақти билан баланд қояляр устига олиб чиқишни буюрибди. Ўзи эса гиёҳларни теришни канда қилмабди. Бир кам қирқ кун деганда у соғайиб, оёққа турибди. Шундан сўнг подшоҳ бир ҳафта элга зиёфат бериб, кўпчилик ўртасида Ибн Синоға раҳмат айтиб, сарполар кийгизибди. Табиб сарполарни ола туриб:

—Олампаноҳ, раҳматни менга эмас, дардингизга шифо берган она табиатга, тоғу тошларгаю, зилол сувларга айтинг. Мен эса бир сабабчиман, — деган экан.

Ш. АБДУЛЛАЕВ.

НАФАҚАХЎР ВА НОРАСТАЛАР РИЗҚИГА ХИЁНАТ ҚИЛГАН НОИНСОФЛАР

Фельетон

Ҳа, кўпнинг ҳақига хиёнат қилганнинг косаси оқармаган. Афсуски, айримлар шу оддий ва адолатли ҳақиқатни била туриб ўзгалар насибасига кўз олайтирадилар. Вақти келиб ҳаром тешиб чиқишини, сирлари фош бўлишини ўйлашмайди.

Молия вазирлигининг Тошкент вилоят назорат тафтиш бошқармаси ходимлари томонидан Бўка туманида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 июлдаги қарори, мамлакатимиз Президентининг 1995 йил 16 августдаги бюджет ташкилотлари ходимларига ойлик маошни ўз вақтида тўланиши, нафақахўрларни нафақа пули билан таъминланиши ҳамда 16 ёшгача болалари бор оилаларга қўшимча моддий ёрдам тўғрисидаги фармонларининг ижроси текширилди.

Туманда 1995 йилда 41.600 тонна пахта тайёрлаш режалаштирилган эди. Топшириқ 102,6 фоизга бажарилган. Жамоа хўжаликлари 32097,5 тонна хом ашёни қўлда, 8648 тоннасини машиналар ёрдамида, фермер хўжаликлари 1219 тоннасини қўлда, 703,4 тоннасини техника билан йиғиштириб олишган.

Жамоа хўжаликларида етиштирилган ҳосилни қўлда териб олишга Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 июлдаги қарори асосида ҳар бир кило пахта учун 1 сўм 20 тийин белгиланган. Бунга туманда 38517 минг сўм тўланиши керак бўлган. Машина териминнинг ҳар тоннаси учун 30 сўмдан ҳақ тўланиши қайд этилган. Бунинг учун 259,5 минг сўм, шунингдек, четдан келган ёрдамчиларга ҳам нақд пул тўланиши лозим эди. Фермер хўжаликлари бўйича эса қўл теримига 1464,9 минг сўм, машина теримига ва бошқа ишларга 210 минг сўм тўланиши керак эди. Умуман топширилган хом ашё учун хўжаликлар 44.790 минг сўм пул олиши аниқланди.

Марказий банкнинг вилоят бўлими (бошқарувчиси Н. Солиев) Вазирлар Маҳкамасининг мазкур қарорининг 4-бандини бажармаган, яъни хўжаликларни 9,2 миллион сўм нақд пул билан таъмин этмаган. Бўка туман «Пахтабанк»и олинган 35,5 миллион сўмга, ҳар хил тушумлардан тушган нақд пуллардан 1,3 миллион сўм қўшиб пахта теримига тўлаш учун хўжаликларга берган. Хуллас, 1995 йил ҳосили бўйича жамоа хўжаликлари қўл терими учун 6471,5 минг сўм, машина терими учун 101,2 минг сўм, бошқа ишларга 1943,7 минг сўм, фермер хўжаликлари 683,6 минг сўм қарздор бўлиб қолган.

Масъулиятсизлик шу даражага етганки, ҳукумат кўрсатмаларини бажармаслик оқибатида «Пахтабанк»нинг Бўка бўлими томонидан (бошқарувчиси К. Ниёзов) «Паркент» жамоа хўжалигига 431,8 минг, Азаматов номли жамоа хўжалигига 612,5 минг, «Дўстлик» хўжалигига 491,9 минг, Ражапов номли жамоага 241,9 минг, О. Йўлдошев номли хўжаликка 432 минг, Жамбул номли жамоа хўжалигига 467 минг, «Ўзбекистон мустақиллиги» жамоа хўжалигига 534 минг, «Кўкорол» жамоа хўжалигига 527 минг, «Бўстон» жамоасига 515 минг, «Бўка» жамоа хўжалигига 412,5 минг сўм терим учун ажратилган пул берилмаган.

Банк муассасаси хўжаликларни нақд пул билан таъмин этмаган бир пайтда 8 та жамоа хўжалик раҳбарлари банкдан олинган пулни, пахта теримига ҳақ тўламасдан бошқа мақсадларда ишлатиб юборишган. Бундан ташқари мазкур хўжаликларда ўз кассаларига ҳар хил тушумлардан тушган нақд пулни банкка топширмасдан, бошқа мақсадларга сарфлашган. О. Йўлдошев номли жамоа хўжалигида (бошқарув раиси Б. Хўжамов, бош ҳисобчи Й. Орзиқулов) кассага кирим қилинган 875 минг сўмнинг 490 минг сўми, «Бахмал» жамоа хўжалигида (бошқарув раиси Т. Азаматов, бош ҳисобчи А. Абдураҳмонов) 640,4 минг сўмнинг 496,4 минг сўми, «Бўка» жамоа хўжалигида (бошқарув раиси К. Иброҳимов, бош ҳисобчи Р. Айнибеков) 575,4 минг сўмнинг 575,1 минг сўми, Т. Ражапов номли жамоа хўжалигида (бошқарув раиси Р. Султонов, бош ҳисобчи К. Мусақулов) 395,5 минг сўмнинг 345,3 минг сўми, «Хўжақўрғон» жамоа хўжалигида (бошқарув раиси С. Бурхонов, бош ҳисобчи Ш. Усмонов) 270,3 минг сўмнинг 119,7 минг сўми, «Ачамайли» жамоа хўжалигида (бошқарув раиси Х. Абдужабборов, бош ҳисобчи муовини М. Музаффаров) 465,7 минг сўмнинг 47,7 минг сўми, «Паркент» жамоа хўжалигида (бошқарув раиси Х. Алиев, бош ҳисобчи И. Қурбонов) 140,6 минг сўмнинг ҳаммаси, С. Саймоқов номли жамоа хўжалигида (бошқарув раиси В. Мирзақулов, бош ҳисобчи П. Ералиев) 410,8 минг сўмнинг 384,3 минг сўми бошқа мақсадларда ишлатилган. Умуман, Туман бўйича 3773,7 минг сўмнинг 2599,1 минг сўми банкка топширилмаган. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 29 июндаги 331 қарори талаблари бузилган. 2393,2 минг сўм ижарачиларга иш ҳақига ва ҳисобдор шахсларга бериб юборилган.

Инсофсизлик шу даражага етганки, ҳатто норасталарга ажратилган пул ҳам вақтида берилмаган. Туманнинг 22 жамоа хўжалигида 16 ёшгача бўлган болалар учун 1995 йилда молия бўлими томонидан 7694,5 минг сўм нафақа пули тарқатилиши расмийлаштирилган. Ҳақиқатда эса хўжаликлар томонидан 4426,4 минг сўм тўланган. Шу йилнинг биринчи январигача жами 3268,1 минг сўм пул эгаларига тегмаган.

Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 20 июндаги «Болаларга нафақа пули тўлаш тўрисида»ги қарори, Молия вазирлигининг 1991 йил 26 апрелдаги қўлланмаси талаблари бузилишига йўл қўйилган. Хўжаликларда нафақа пули тўловини ҳисобга олиб борувчи ходимлар молия бўлимига ойлик маълумот бериш ўрнига ҳар чоракда ҳисобот беришган. Натижада молия бўлими нафақа пулларини ҳар ойда молиялаштирмаган. Туман бўйича 131,9 минг сўм нафақа пули расмийлаштирилмаган. 2211,0 минг сўм 63 кунгача кечикиб молиялаштирилган.

Жамоа хўжаликларида олинган ва жорий рақамга туширилган нафақа пулларининг мақсадга мувофиқ ишлатилиши текширилган, 13 та хўжаликда 1234,5 минг сўм нафақа пули иш ҳақи, ички пенсия, рағбатлантириш, ойлик маошларга тақсимланганлиги аниқланди. Жумладан, раҳбарлар ҳам ойлик маошни шундан олишган. Бу ноқонуний харажатлар «Бўка» жамоа хўжалигида 159,5 минг сўмни, «Бўстон» жамоа хўжалигида 55,3 минг сўмни, «Кўкорол» жамоа хўжалигида 58,8 минг сўмни, Хожиматов номли жамоа хўжалигида 65 минг, «Дўстлик» жамоа хўжалигида 27 минг сўмни, Т. Ражапов номли жамоа хўжалигида 25 минг сўмни, «Ровот» жамоа хўжалигида 154,9 минг сўмни, «Ачамайли» жамоа хўжалигида 176,8 минг сўмни, «Паркент» жамоа хўжалигида 106,3 минг, «Туркистон» жамоа хўжалигида 275,9 минг сўмни ташкил этган.

Янада ачинарлиси, олтита хўжаликда 194,4 минг сўм нафақа пули ҳисобдор шахсларга берилиб, хўжалик харажатларига ишлатилган. Жумладан, «Бўка» жамоа хўжалигида 19,2 минг сўм, «Дўстлик» жамоа хўжалигида 20 минг сўм, Т. Ражапов номли жамоа хўжалигида 21,3 минг сўм, «Ровот» жамоа хўжалигида 9,2 минг сўм, «Ачамайли» жамоа хўжалигида 72,6 минг сўм, «Паркент» жамоа хўжалигида 52,1 минг сўм пул бошқа мақсадларга харж қилинган. Бундан ташқари, хўжаликларнинг ҳисоб рақамига болаларга нафақа учун ўтказилган бюджет пулини кўра била туриб банк муассасаси (бошқарувчиси К. Ниёзов) солиқ инспекцияси билан келишган ҳолда (бошлиғи И. Асқаров), 1194,7 минг сўм пул турли солиқлар учун ушлаб қолинган. Ахир, ҳар сўмнинг ўз ўрни бор-ку! Ўзгалар ризқига ҳотамтойлик ҳам эви билан-да! Бундан ташқари 286,7 минг сўм пенсия фонди турли маросимлар ва тўловларга ўтказиб берилган. Масалан, «Бўстон» жамоа хўжалигида 89 минг сўм туман деҳқончилик саноати уюшмасига, «Гулистон» жамоа хўжалигида 39,9 минг сўмнинг 9,3 минг сўми ҳунар билим юрти ўқувчиларига иш ҳақига, 8,8 минг сўми ҳокимиятга ҳосил байрами учун, 10 минг сўми пенсия фондига, 6,3 минг сўми банк хизмати учун, минг сўми партияга аъзолик бадали учун, 4,9 минг сўми ижтимоий суғуртага ўтказилган. «Бахмал» жамоа хўжалигида 10,4 минг сўм ҳокимиятга ҳосил байрами учун, «Ровот» жамоа хўжалигида 10,6 минг сўм оҳак заводига, 3,2 минг сўм банк хизмати фоизига, 4 минг сўм жарима учун тўланган. Т. Ражапов номли жамоа хўжалигида 5,4 минг сўм ҳокимиятга ҳосил байрами учун, Азаматов номли жамоа хўжалигида 20 минг сўм давлат суғурта жамғармасига, 26 минг сўм ёғ-мой комбинатига, 9,2 минг сўм муқобил хизмат учун, «Ачамайли» жамоа хўжалигида 68,5 минг сўм пенсия фондига, 4,1 минг сўм муқобил хизматга берилган.

Айримларнинг била туриб қилган гуноҳлари туфайли ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалар болаларнинг нафақа пулларини бир неча ойлаб олишолмаган. Ўша раҳбарлар наҳотки норасталарноласидан қўрқишмайди?!

Ундан ҳам ачинарлиси туман молия бўлимининг аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва нафақа бўлими томонидан назорат ва текшириш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Оқибатда хўжалик раҳбарлари ва бош ҳисобчилар масъулиятсизликка эрк беришган, билганларини қилишган.

Бундай бебошликни олди олинди. Болалар нафақаси учун пул олиб тарқатиш, нафақа ҳисобига омбордан маҳсулот олиш назорат-тафтиш ишлари бошқармаси ходимлари ёрдами билан йўлга қўйилди. Жумладан, «Ровот» жамоа хўжалигида нафақа пули тўланмай қолган 178 минг сўмнинг ҳаммасига, «Паркент» жамоа хўжалигида 88,1 минг сўмлик, «Дўстлик» жамоа хўжалигида 198,4 минг сўмлик, Ҳожиматов номли жамоа хўжалигида 161,2 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди.

«Бахмал» хўжалигида банкдан пул олиб тўлиқ тарқатиб бўлинди. Молия бўлими томонидан маблағлар молиялаштирилди. Мамлакат Президентининг 1994 йил 16 августдаги фармонининг бажарилиши текширилганда, 1996 йил 1 февраль ҳолатига халқ таълими бўлимида 6600 минг сўм, туман марказий шифохонасида 2368 минг сўм 1995 йил декабрь ва 1996 йил январь ойлик маошлари тўланмаганлиги аниқланди.

Туманда 9940 нафар нафақахўрлар мавжуд бўлиб, 1995 йил декабрь ойи учун уларнинг 915 нафарига 831 минг сўм, 1996 йил январь ойи учун 9940 кишига 7786 минг сўм нафақа пуллари берилмаган. Ушбу ҳолатга банк муассасаси бюджет ташкилотларини, алоқа тармоқларини пул билан таъмин этмаганликлари оқибатида йўл қўйилган.

Текширишдан сўнг 21 хўжалик бўйича тафтиш материаллари вилоят прокуратурасига юборилди.

Афсуски, бундай қонунбузарликларга бошқа туманларда ҳам йўл қўйилган. Янгийўл, Бекобод, Оққўрғон, Чиноз, Юқори Чирчиқ, Қуйи Чирчиқ туманларидаги пахта етиштирувчи жамоа хўжаликларида Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 июлдаги қарори, республика Президентининг 1994 йил 20 июндаги 16 ёшгача болалари бор оилаларни нафақа билан таъминлаш тўғрисидаги фармонининг бажарилишини текшириш натижасида 66 жамоа хўжалигида терилган ҳосилга 30114,5 минг сўм пул кам тарқатилгани аёнлашди. Шундан Янгийўл туманида 2600,8 минг сўм, Бекободда 1563,8 минг сўм, Оққўрғонда 4442,4 минг сўм, Чинозда 1207 минг сўм, Юқори Чирчиқда 3772,4 минг сўм, Қуйи Чирчиқда 2448,1 минг сўм қарз бўлиб қолинган.

Текширилган жамоа хўжаликларининг ҳисоб счетларида банкдан олинган, маҳсулот сотишдан тушган пуллари 275.367 минг сўм бўлган. Хўжалик раҳбарлари ва бош ҳисобчилари пахта терган теримчиларга 30114.5 минг сўм тўлаш ўрнига уни бошқа харажатларга сарфлашган. 16 ёшгача болалари бор оилаларга ажратилган нафақа пули ҳам бошқа мақсадларга ишлатилган.

Молия бўлимларига ўз вақтида нафақа тўлови учун ҳисоб берилмагани оқибатида жамоалар 3821,3 минг сўм маблағ билан таъмин этилмаган. Вақтида молия ҳисоботи бермаслик ҳолати Бекобод туманида 1408,5 минг сўм. Оққўрғонда 143,3 минг сўм, Чинозда 920,3 минг сўм, Юқори Чирчиқда 322,6 минг сўм, Қуйи Чирчиқда 588,4 минг сўм, Пискент туманида 438,2 минг сўмни ташкил этади. Хуллас, мазкур туманларда жами 5831,8 минг сўм нафақа пули бошқа харажатларга ишлатиб юборилган. Жумладан, солиқ инспекцияларига 1056 минг сўм, иш ҳақи ва бошқа мақсадларга 4775,8 минг сўм берилган.

Кишини бир савол ўйлантиради: бундай аҳвол қачонгача давом этади? Қонунбузарликка йўл қўйган хўжалик раҳбарлари дунёда виждон, иймон борлигини эслашса яхши бўларди. Истагимиз, ҳукуматимизнинг ғамхўрлигидан оилалар вақтида баҳраманд бўлсин.

Юсуф ШОДИМАТОВ.
Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Тошкент вилояти назорат-тафтиш бошқармаси бошлиғи.

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ЭЪТИБОРИГА

1 апрелдан бошлаб электр энергиясига ҳақ тўлашнинг янги тарифлари кучга киритилади.

Унга мувофиқ фойдаланилган 1 киловатт-соат электр энергиясининг баҳоси қуйидагича бўлади:

I гуруҳ корхоналар учун — 1 сўм 61 тийин (1 кВт электр энергияси учун йиллик тўлов миқдори 3458 сўм даражасида бўлиши керак);
II гуруҳ корхоналар учун — 2 сўм 68 тийин;
III гуруҳ учун — 1 сўм 40 тийин ва 1 сўм 20 тийин;
IV гуруҳ учун — 1 сўм 75 тийин;
V гуруҳ учун — 1 сўм 75 тийин;
VI гуруҳ учун — 2 сўм;
VII гуруҳ учун — 5 сўм;
XI гуруҳ учун — 6 сўм 35 тийин.

Электр энергиясига ўз вақтида ёки тўла ҳисоб-китоб қилинмади деган мазмундаги англашилмовчиликлар бўлмаслиги учун унга олдиндан ҳақ тўлаб қўйишларингизни сўраймиз.

«УЗЭНЕРГОНАЗОРАТ».

ГИПС, КЛЕЙ, БЎЁҚ КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Тошкентдаги ташкилотдан қуйидагиларни сотиб олишингиз мумкин:

— Эронда ишлаб чиқарилган ПВА клейи (0,9 килограммли банкаларда, 1 банкаси 190 сўм);

— Г—16 типидаги қолип тайёрлашда ва қурилишда ишлатиладиган гипс (килограмми 18 сўмдан);

— тўрт хил рангли янчилмаган смальта (чинни, шиша ва сопол буюмларни бўяшда ишлатиладиган оч қизил бўёқ, ҳар тоннаси 25 минг сўмдан).

Мулоқот учун телефон: 45-74-84.

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА

1 апрелдан бошлаб электр энергиясига янги тариф бўйича, яъни 1 киловатт-соат учун 1 сўм 25 тийиндан ҳақ тўланади.

Ҳозиргача фойдаланилган электр энергияси учун 15 апрелга қадар аввалги тариф бўйича ҳақ тўланишини сўраймиз.

Электр энергиясига ҳақ тўлашга имтиёз берилган барча тоифадаги фуқаролар бу енгилликлардан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

«Узэнергоназорат»

ТАШКИЛОТ

— Экологик жиҳатдан соф маҳаллий ўғит;
— Калифорния чувалчанги;
— ГАЗ-52 (фургон) автомашинаси;
— Саккиз тўлқинли (ариқли) шиферлар

СОТАДИ

Маҳсулотлар учун ҳисоб-китоб қилишнинг барча усулларидан фойдаланиш мумкин.

Мурожаат учун телефонлар: (3712) 78-09-47; 78-60-94.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙЛАР: «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ
«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси
«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0124, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30 Нусхаси 17006.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.